

KOM (88) 238

K. 1

Folketingets EU-Oplysning

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

KOM (88) 238 endelig udg. ✓

FORDELT

Bruxelles, den 3 . juni 1988

15 JUNI 1988

DET INDRE ENERGIMARKED
(Arbejdsdokument fra Kommissionen)

NATIONALT RÅD TILSAGT 1992-1993

1992-1993

1992-1993

1992-1993

DET INDRE ENERGIMARKED

Resumé

	<u>Side</u>
- Indledning	2
- <u>Første del: Den generelle problematik</u>	4
1 De særlige kendetegn ved energimarkedet	4
2 Gevinsten	5
3 <u>Rammen for analysen</u>	7
a) energiens strategiske betydning	7
b) aktionsrammen	9
c) den økonomiske og sociale samhörighed	10
4 Foreslåede metoder	11
- <u>Anden del: Prioritetsområder</u>	13
1. Gennemførelse af Hvidbogen	14
A) Fjernelse af tekniske hindringer	14
B) Fjernelse af skattemæssige hindringer	16
2. Anvendelse af fællesskabsretten	18
A) Fri varebevægelser og fri bevægelighed for tjenesteydelser	18
B) Statslige handelsmonopoler	20
C) Konkurrenceregler	22
D) Statsstøtte	22
3. Miljøbeskyttelse	24
4. Særlige energiområder	26
A) Omkostninger, priser og tariffer	26
B) Infrastruktur	27
- Bilag vedrørende de mulige hindringer:	
I. Fast brændsel	31
II. Olie	39
III. Naturgas	56
IV. Elektricitet	67
V. Kerneenergi	78
VI. Tabeller	83

DET INDRE ENERGIMARKED

Indledning

1. "For energiprodukterne findes der stadig alvorlige hindringer for samhandelen inden for Fællesskabet. Hvis denne situation ikke ændres, og der ikke inden Løng realiseres et fælles energimarked, risikerer vi, at den integrationsgrad, der er opnået, vil blive skadet". Med disse ord indledes den meddelelse, som Kommissionen i 1968 fremlagde for Rådet, og hvori den gav en oversigt over de vigtigste retningslinjer for Fællesskabets energipolitik. Siden da er der opnået betydelige fremskridt, navnlig gennem en bedre fælles definition af de store linier i de nationale energipolitikker. Trods dette er der i type år ikke sket nogen fremskridt i skabelsen af et egentligt fælles energimarked medens eksemplerne fra USA og Canada viser, at - i stater med føderale strukturer - et fælles energimarked kan have positive virkninger.
2. Efter vedtagelsen af Den Fælles Akt i december 1985, og især efter at det Europæiske Råd (1) for nylig gav Fællesskabet de nødvendige midler til "at gennemføre den europæiske Fælles Akt", er der endelig sket en samling af betingelserne for gennemførelse af det indre marked. Gennemførelsen af det store europæiske marked med udgangen af 1992 er således blevet den målsætning, man stræber mod, og igangsætter af det fornyede europæiske opsving.
3. I energimålsætningerne for Fællesskabet, som blev vedtaget af Rådet i september 1986 (2), nævnes udtrykkeligt nødvendigheden af "bedre integration, uden hindringer for samhandelen, af det indre energimarked, med henblik på at forbedre forsyningssikkerheden, nedbringe omkostningerne og styrke den økonomiske konkurrenceevne".
4. På grundlag af denne målsætning har Kommissionen opfordret energiministrene til at beskæftige sig med dette emne i særlig grad. Den 2. juni 1987, i forbindelse med energirådsmødet, støttede ministrene derfor "Kommissionens vilje til med bistand fra de interesserede parter først at udarbejde en oversigt over de eksisterende hindringer, og siden på passende tidspunkt for Rådet at forelægge egnede forslag til gradvis

1) Det Europæiske Råd, samlet i Bruxelles fra 11.-13. februar 1988.

2) EFT nr. C24 af 25.9.1986.

fjernelse af disse hindringer inden udgangen af 1992". Samtidigt har både Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg vist deres interesse i dette spørgsmål.

5. Resultaterne af arbejdet i Kommissionens tjenestegrene er fremlagt i denne meddelelse, som både hviler på egne erfaringer og på erfaringer, der er indvundet af de offentlige myndigheder og driftsherrerne på markedet. Efter ånden i konklusionerne fra juni 1987 er det således vigtigt at understrege, at medlemsstaterne er blevet anmodet om at give deres mening til kende. Samtidigt har ca. 100 organisationer og virksomheder fra alle medlemslande, alle energiformer, både producenter og brugere af energi, ligeledes reageret på en anmodning om at bidrage til rapportens udarbejdelse.
6. Denne meddelelse er blevet til på grundlag af en oversigt, der så udtømmende og gennemskuelig som det er muligt, opregner de forskellige reelle eller potentielle hindringer for et fælles energimarked. Oversigten findes i bilaget i form af en opregning af hindringerne i forbindelse med de forskellige energiformer.

I sin sammenfattende del undersøger meddelelsen:

- den generelle problematik ved integration af energi i det fælles marked,
- de grundlæggende emner, der efter Kommissionens mening først og fremmest skal undersøges, samt de retningslinier, en sådan undersøgelse bør følge.

FØRSTE DEL:

DEN GENERELLE PROBLEMATIK I FORBINDELSE MED
INTEGRATION AF ENERGI I DET FÆLLES MARKED

7. Den særlige beskaffenhed af energimarkedet er en faktor, der skal sættes på, hvis man skal skabe et bedre integreret europæisk energimarked. Denne gevinst må ikke medføre, at man overser de begrænsninger, (retsakter og hindrende rammer) som skal overvindes. Metoden, der foreslås til gennemførelse af det indre marked, hviler dels på de særlige karakteristika, dels på de fordele og de begrænsninger, der kendetegner energimarkedet.

1 De særlige kendetegn ved energimarkedet

8. Det normalt anvendte udtryk "energimarked" kan give indtryk af, at energi er en forholdsvis homogen sektor. En grundig undersøgelse af denne sektor afslører imidlertid, at både for så vidt angår produkterne og deres anvendelse, indeholder markedet en høj grad af forskellighed. Det skal bemærkes, at selv om energi i sig selv er et produkt drivkraft, indebærer dens kommercielle anvendelse i høj grad tjenesteydelser. Dette forhold er i øvrigt meget forskelligt, alt efter hvilken energitype, der er tale om.
9. Ud over den fysiske skelnen mellem de forskellige energikilder skal det bemærkes, at deres anvendelse heller ikke er homogen, eftersom et energi-produkt efter den forarbejdning, det udsættes for, kan tjene som brændsel, brændstof eller råstof. Visse energianvendelser vedrører dog ifølge sin natur produktbundne markeder, som vejtransport eller petrokemi. Andre er mere åbne over for konkurrence, som opvarmning eller anvendelse i ovn eller til dampfremstilling. Forsyningsmonopolerne for gas og elektricitet, hvad enten de er lovfæstede eller faktiske, bidrager ligeledes til dannelsen af lukkede markeder, der har indflydelse på konkurrencesituationen i Fællesskabet.

10. Driftsherrerne på energimarkedet er også meget forskellige, lige fra små eller mellemstore virksomheder til multinationale selskaber, over nationale, private eller offentlige selskaber. Alt efter deres forskellige status har de hver deres rettigheder, faciliteter eller forpligtelser i forbindelse med deres aktiviteter på markedet.
11. Ligeledes er der meget store forskelle mellem de politiske og skattemæssige traditioner og energiresourcer i de forskellige medlemslande. Også regler og adfærdsmønstre har udviklet sig undertiden meget forskelligt.
12. De elementer, der er nævnt ovenfor, viser, at det snarere er selve arten af energiprodukterne og betingelserne for deres produktion og anvendelse, der ligger til grund for forskellene mellem landene. Oftest er det de særlige træk ved de nationale markeder og deres historiske udvikling, der kan forklare, at energimarkedet i dag er relativt lukket i fællesskabet og således giver en del hindringer for den frie bevægelighed for energiprodukter.

2 Gevinsten

13. Det indre marked er et middel til at cementere Fællesskabets integrationspolitik, og mere prosaisk og mere kortsigtet, til at øge dets konkurrenceevne i en verden der er stadig mere præget af skarp konkurrence.
14. Således er det formålet med et bedre integreret europæisk energimarked at sænke omkostningerne ved adgang til energi. Det er den enkelte forbruger, men også industrien, der får den direkte fordel (energien udgør 25 til 30% af omkostningerne ved produktion af stål, glas, aluminium og byggematerialer).

Industrien vil kunne øge sin konkurrenceevne, og en fornyelse af den økonomiske vækst, der følger heraf, vil få positive virkninger, især på beskæftigelsen.
15. Et fælles marked vil således få gunstige virkninger for strukturen i Fællesskabets energiindustri: man vil bedre kunne udnytte de komplementære elementer, forbedre omkostningsstrukturen, og rationalisere produktion, transport og distribution af energi. Kort sagt vil der kunne opnås fordele for bevarelsen og udviklingen af sunde og fremgangsrige energivirksomheder i fællesskabet, bedre i stand til at

møde den internationale konkurrence og nyde godt af sikre forsyningsmuligheder.

16. Det skal også nævnes, at et bedre integreret energimarked er en betydelig supplerende faktor for forsyningssikkerheden for alle medlemslande. Med bedre forbindelser mellem de enkelte faciliteter vil man på een gang kunne øge solidariteten mellem medlemslandene og fleksibiliteten i industrien. Hjælpe mulighederne under kriser bliver bedre, og mulighederne for samhandel øges.
17. Væksten i samhandelen mellem medlemslandene er et af de resultater, man kan forvente af et indre energimarked. Det vil således i højere grad end i dag bidrage til en sænkning af omkostningerne. På dette område vil der kunne opnås forbedringer i Fællesskabet, selv om forholdene forekommer meget forskellige, alt efter energikilde. Således udgjorde samhandelen med råolie (fra Det Forenede Kongerige) i 1986 næsten 15% af raffinaderiaktiviteterne, og samhandelen med olieprodukter mere end 20% af de leverancer, der var i Fællesskabet. For gas var samhandelen på samme tidspunkt (fra Nederlandene) lig med 12,5% af forbruget i Fællesskabet. Til gengæld var samhandelen, stadig i 1986, meget mindre for stenkul (under 3% af forbruget), og her er mulighederne for vækst begrænsede. Samhandelen udgjorde kun under 5% af forbruget i Fællesskabet af elektricitet (heraf en stor del i form af ren byttehandel), og det er en sektor, hvor øget samhandel, trods de særlige karakteristika ved elektricitet på grund af den fordelagtige situation uden tvivl kunne få en betydelig virkning på gennemsnitsprisen pr. kilowatttime.
18. For så vidt angår fremtiden, er gevinsten ved et bedre integreret energimarked meget betydelig. Det er derfor på sin plads at undersøge de hindringer, mulige eller reelle, der er, uanset energiform og medlemsland. Værdien af en sådan undersøgelse afhænger i høj grad af denne vilje til at fremlægge alle oplysninger, uden forbehold eller fordomme.
19. "Omkostningerne ved et ikke-Europa" i energisektoren tynger vor økonomiske formåen, selv om vægten er vanskelig at bedømme. Efter de indledende vurderinger og uafhængigt af offentlige kontrakter kan den ansættes til knap 0,5% af BNP i Fællesskabet. Den mulige gevinst ved "mere Europa" vil komme fra to kilder: de mindskede omkostninger i forbindelse med en udvikling af konkurrencen, og en reduktion af visse enhedsninger, forårsaget af stordriftsvirkningerne og optimering af investeringer og styring.

20. Det er denne vilje til åbenhed, uden indrømmelser, men også uden forhåndsslutninger, der har ført til opstillingen af oversigten over hindringer (se bilaget). Det drejer sig om mulige hindringer for, at den europæiske økonomi kan blive mere effektiv, for så vidt som der systematisk og for hver hindring stilles spørgsmål om sammenligning af omkostninger, og fordele ved, at hindringerne fjernes.
21. Det er ikke alle hindringer, der kan fjernes uden videre. Desuden skal der ved fremme af et indre energimarked også tages hensyn til de objektive begrænsninger, der kan give et mere nuanceret billede af situationen.

3 Rammen for analysen

22. De retsakter, der er afgørende for Fællesskabets gennemførelse af det indre energimarked, afviger ikke fra dem, der skal muliggøre et Europa uden grænser. I denne henseende kan energiprodukterne og de hermed forbundne tjenesteydelser ligestilles med andre produkter og tjenesteydelser.

Gennemførelsen af det indre marked på dette område er imidlertid forbundet med særlige vanskeligheder: ud over det generelle problem med Fællesskabets økonomiske og sociale samhörighed er der det særlige problem med forsyningssikkerheden og energiprodukternes strategiske betydning.

a) energiens strategiske betydning

23. Denne betydning er selvindlysende, og forklarer til fulde den opmærksomhed, som landene (ikke kun i Fællesskabet) til stadighed har rettet mod energi, navnlig efter energikrisen i 1973.

Selv om denne rolle, som følge af selve definitionen af det indre marked og begrebet "fælles", uvægerligt vil ændres, er der stadig visse krav, som vil blive beskrevet i det følgende.

24. Det indre energimarked skal bidrage til gennemførelsen af de fælles politiske målsætninger for energi, hvis seneste retningslinjer, frem til 1995, er godkendt på energiministrenes rådsmøde i september 1986.

Heraf følger blandt andet, at et indre energimarked ikke kan føre til, at der sker en opblødning af målsætningerne om diversifikation, og, selv under de nuværende forhold, om en begrænsning på ca. en tredjedel af nettoimporten af olie og olieprodukter i forhold til det samlede energiforbrug.

Fællesskabets energipolitik, bygger hovedsagelig på en passende kombination af markedskræfternes frie spil, som især sikres ved reglerne for det indre marked, og af politiske foranstaltninger, der skal sikre eller regulere Fællesskabets forsyninger.

25. Den rolle, de offentlige myndigheder spiller, kan ikke fjernes. Beføjelser kan udvikle sig, og niveauet for deres indsats kan ændres (for eksempel til fordel for decentrale regioner eller for Fællesskabet). På visse områder er det under overholdelse af traktatens bestemmelser nødvendigt, hvad enten det drejer sig om overvågning af sikkerheden ved energi installationer eller befolkningens beskyttelse (navnlig miljøbeskyttelse) om energiområdets karakter af halvoffentlig tjenesteydelse (kontinuitet af forsyningerne), at visse forpligtelser sikres direkte (for eksempel kan man ved en stadig og kraftig indsats på det teknologiske område sikre, at man uafhængigt af de kortsigtede tendenser på markedet, er parat til at møde fremtidens krav), og at der tages passende hensyn til de sociale og/eller regionale aspekter ved energien.

De offentlige myndigheders rolle skal således bevares, men det siger sig selv, at selve ånden i begrebet indre marked medfører, at disse opgaver i stadig større grad skal udføres i et fællesskabsperspektiv, og i stadig mindre grad ud fra hensynet til nationale interesser.

26. Hertil kommer, at et europæisk indre marked ikke automatisk er synonymt med en åbning, uden betingelser og uden grænser, af markedet udadtil.

Energi har ganske vist i kraft af den samhandel, den er karakteriseret af, et internationalt aspekt. Denne vigtige faktor kan ikke overses af Fællesskabet, som selv for halvdelen af sine forsyningers vedkommende er afhængig af leverancer udefra. Denne grad af afhængighed når i dag 70% for olie, 35% for gas, og 35% for fast brændstof, og vil frem til slutningen af århundredet repræsentere mindst 70% for olie, og måske 40% eller mere for naturgas og fast brændstof.

Det er også rigtigt, at Fællesskabet ikke er en fastfrosset enhed, og at det ikke kan udelukkes, at EF skal udvides yderligere. Der er også allerede visse bindinger (hvad enten det er handelen med elektricitet med de nordiske lande, eller mulighederne for bedre integration af lande omkring Middelhavet), som går ud over Fællesskabets grænser.

Der er ingen tvivl om, at det er i den fælles interesse, at sådanne forbindelser styrkes, snarere end at de svækkes. Fællesskabet er i sit væsen og af interesse, såvel for energi som for andre goder og tjenesteydelser, fundamentalt set tilhænger af den frie samhandel.

Denne naturlige tendens må dog ikke udvikle sig til ugunst for Fællesskabet og gøre det til en fri gennemgangszone, som vore konkurrenter upassende udnytter samtidig med at de bevarer en vis beskyttelse af deres markeder. På energiområdet må Fællesskabet derfor opstille en fælles udenrigs- og handelspolitik, hvormed der, således som det blev anført under Uruguay-forhandlingerne, om nødvendigt kan opnås gensidige indrømmelser fra handelsparterne. Dette gensidighedsprincip er vigtigt.

27. Parallelt hermed rejser sig spørgsmålet om energiindustrien i fællesskabet. Også her skal de samvirkende tendenser med det ydre marked og inden for selve Fællesskabet udnyttes: der er i sig selv en mulig faktor til forbedring af forsyningssikkerheden, på grund af den fleksibilitet, de indebærer, og den "fællesskabsorientering" af interesserne, som de giver anledning til. Det drejer sig dog ikke om at udvise fællesskabsnationalisme, men snarere om realisme og om at erkende, og også der kan grænserne være, om ikke faste, så dog imaginære, og også der bør der søges opnået gensidighed sammen med vore handelspartnere.

Der er dog tale om et problem, som går ud over energisektoren, og som Fællesskabet må tage stilling til.

Først og fremmest skal det indre marked være til gavn for den europæiske forbruger, men også for Fællesskabets energiindustri. Der skal ske en styrkelse, således at markedet kan spille en større rolle i Europa, og udenfor, under forhold, der styrker den internationale konkurrence.

b) Aktionsrammen

28. Det indre energimarked skal først og fremmest etableres via de bestemmelser i Hvidbogen fra 1985, der vedrører energisektoren. Det drejer sig for det første om anvendelse af fællesskabsretten (jf. punkt 152 - 159 i Hvidbogen). Det drejer sig dernæst om iværksættelsen af andre prioriteter i Hvidbogen, så som fjernelse af tekniske hindringer (harmonisering af regler og standarder: punkt 67 - 80; liberalisering af offentlige indkøb: punkt 81 - 87) eller fjernelse af afgiftsmæssige grænser (navnlig indbyrdes tilnærmelse af indirekte skatter: punkt 185 ff.).

29. Ud over den ramme, som Hvidbogen fastsætter, må der foretages en undersøgelse over hvilke øvrige hindringer, der er kendetegnende for det indre energimarked. Disse hindringer er blevet indkredset og behandles i den oversigt, der følger i dokumentets anden del. Der skal foretages en gennemgribende undersøgelse for at bestemme hindringernes art, eksistensgrundlag og økonomiske konsekvenser for Fællesskabet. Først efter disse supplerende undersøgelser bliver det muligt at fastlægge, hvad der skal gøres ved hindringerne. Blandt disse hindringer kan for eksempel nævnes de eksklusive rettigheder, der i visse tilfælde indrømmes til anlæg eller drift af infrastrukturer, og som i visse tilfælde kan have samme virkninger som kvantitative begrænsninger for import eller eksport af energi.

Ved undersøgelsen af disse tilfælde må Kommissionen tage hensyn til begrundelsen for sådanne foranstaltninger på baggrund af de generelle målsætninger for Fællesskabets energipolitik og under fuld hensyntagen til fællesskabsretten.

Visse af de tilfælde, der er omhandlet i bilaget, er allerede til behandling i Kommissionen på grundlag af de nævnte principper.

30. Fællesskabet kan endvidere, navnlig i medfør af EØF-Traktatens artikel 100A, vedtage retsakter, der er blevet nødvendige af hensyn til samklangen mellem mål for frie bevægelser og hindringer for forsynings-sikkerheden.

c) Økonomisk og social samhørighed

31. Også en anden hindring skal overvejes i forbindelse med planerne om at gennemføre et bedre integreret energimarked: respekten for kravet om økonomisk og social samhørighed, hvis betydning kraftigt og klart understreges i Den Fælles Akt. Dette krav må ikke bruges som alibi for en konservativ stilstand, men bevirker dog, at der må oprettes overgangsordninger.

Af betydning for dette område er Kommissionens vilje til gennem reform og vækst i strukturfondene at give nye impulser til en mere homogen social og økonomisk udvikling i Fællesskabet. De to første målsætninger skal give vækst og tilpasning af de regionale økonomier, der er præget af strukturnedgang og påvirkes af industriel tilbagegang. Af lige så stor betydning er den meget klare støtte, som disse målsætninger fik af det Europæiske Råd på mødet i Bruxelles i februar 1988.

I denne forbindelse er det klart, at det i energisektoren er af stor politisk betydning, at gennemførelsen af et indre marked med sin målsætning om sækning af enheds omkostningerne bidrager til at mindske forskellen mellem rige og fattige i Fællesskabet.

32. Det er en udfordring, der må tages op, hvor balancen mellem effektivitet og lighed er vanskelig at finde. Valoren-programmet (vedtaget af Rådet i slutningen af 1986) viser en vej, som vil kunne følges. Kommissionens forslag til reform af strukturfondene (KOM(88) 144 af 23. marts 1988) skulle give mulighed for en bedre sammenhæng mellem regionalpolitikken og Fællesskabets politik på andre områder (herunder navnlig miljøbeskyttelse og teknologisk udvikling) og dermed på energiområdet. Ifølge forslaget skal der rent faktisk tages hensyn til Fællesskabets politik og prioriteter såvel ved interventionernes samlede planlægning ("fællesskabsstøtterammen") som ved forberedelsen og indledningen af de konkrete interventioner.

4. Foreslåede metoder

33. Alle disse generelle betragtninger, der har særlig betydning for energien på grund af dens strategiske rolle, og de forskellige generelle målsætninger (3), som har indflydelse på medlemsstaternes energisituation og energipolitik, berettiger til fulde Europas behov for at lette indførelsen af et virkeligt enhedsmarked for energisektoren.

34. For at nå så langt må den metode, der skal anvendes, opfylde en række betingelser.

Den første betingelse er, at der er optimal klarhed om de mulige hindringer: dette er formålet med beskrivelsen i bilagene. Den anden betingelse er høring og tilstrækkelig informering af de forskellige berørte parter, således som man allerede har gjort ved udarbejdelsen af oversigten over hindringerne. Der skal tilvejebringes forhandlingsstrukturer, hvor divergerende meninger kan komme til udtryk, så der kan findes passende løsninger under hensyntagen til alle synsvinkler.

35. Med forbehold af disse betragtninger råder Kommissionen over fire aktionsrammer for at lade Fællesskabet drage nytte af de potentielle merværdier, som det selv indebærer.

Der er for det første anvendelsen af bestemmelserne i traktaterne og den afledte ret, som giver Kommissionen de rette beføjelser til at beskytte konkurrencefriheden og lade solidariteten råde. Denne aktionsramme skulle gøre det muligt at fjerne mange af de hindringer, der er opregnet i bilagene.

(3) Jf. rapporten om målsætningerne for 1995 og gennemgangen af medlemsstaternes energipolitik. KOM(88) 174 af 6. april 1988.

For det andet er der tale om gennemførelsen af de bestemmelser i hvidbogen, der vedrører energiområdet. I denne forbindelse har Fællesakten skabt mulighed for oftere at træffe flertalsafgørelser og den har øget Parlamentets indflydelse på sådanne afgørelser.

For det tredje er der de nye bestemmelser i Fællesakten vedrørende miljøbeskyttelse.

For det fjerde kan Kommissionen om nødvendigt, og når der er blevet gennemført supplerende undersøgelser, tage nye initiativer på energiområdet. Kommissionen har i stort omfang anvendt denne aktionsramme i løbet af de sidste femten år, hvilket har givet Fællesskabet mulighed for at sætte sit præg på dette område, samtidig med at visse forskelle respekteres.

36. På baggrund af oversigten i bilagene, de nedenfor skitserede prioriteter og i kraft af sine beføjelser vil Kommissionen inden udgangen af 1989 udarbejde en statusrapport over udviklingen på dette område.

ANDEN DEL

FORSLAG TIL PRIORITETSOMRÅDER VEDRØRENDE HINDRINGER
FOR TILVEJEBRINGELSEN AF ET INDRE ENERGIMARKED

37. Hindringerne er af meget forskellig art og betydning, og Kommissionen nærer derfor det håb, at nogle vil mindskes eller forsvinde som følge af den dynamiske effekt af arbejdet med at tilvejebringe det indre marked.

I virkeligheden afspejler hindringerne grundlæggende forhold og årsager af meget forskellig art. De fleste af hindringerne har deres oprindelse i nationale regler, som ofte stammer fra tiden før ideen om fællesskabet var fostret. Det gælder f.eks. for alle de mulige hindringer, der skabes på grund af strengt nationale monopoler. Andre, mindre tydelige, men ikke mindre virkningsfulde som bremser for den fælles samhandel, har forbindelse med tekniske specifikationer. Visse hindringer er af politisk art. Det gælder f.eks. for støtte til national energiproduktion, navnlig kul, som kan have en stor betydning for handelen med elektricitet. Endelig er der nogle hindringer, der opstår som følge af den psykologiske interesse, der karakteriserer traditionelt lukkede markeder. Det gælder for den adfærd, der udvises af mange nationale el-selskaber, der er særligt interesserede i at sikre deres selvforsyning på nationalt plan.

38. Gennemførelsen af det indre energimarked bygger på fire aktionsrammer:
- gennemførelsen af de bestemmelser i hvidbogen af 1985, der vedrører energiområdet,
 - Kommissionens målrettede anvendelse af Fællesskabets retsfor skrifter,
 - opnåelse af en tiffredsstillende ligevægt mellem energi og miljø,
 - fastlæggelse af egnede bestemmelser, fra sag til sag, på de områder, der har særlig betydning for energipolitikken.

1. Gennemførelsen af hvidbogen

Der er her såvel tale om fjernelse af tekniske hindringer (det være sig harmonisering af tekniske regler og standarder eller liberalisering af offentlige kontrakter) som om fjernelse af afgiftsmæssige hindringer (navnlig ved indbyrdes tilnærmelse af indirekte skatter).

A) FJERNELSE AF TEKNISKE HINDRINGER

a) Harmonisering af tekniske regler og standarder

39. De tekniske regler (retligt bindende) og tekniske standarder (generelt frivillig anvendelse), der er forskellige fra medlemsstat til medlemsstat, udgør en hindring for gennemførelsen af det indre marked i almindelighed og på energiområdet i særdeleshed. Disse forskelle har såvel indflydelse på fremstillingen af energimæssigt udstyr til anvendelse i energiindustrien som på udstyr til energiforbrugere.

På dette område har den "nye metode", der blev vedtaget af Rådet i 1985 (Rådets resolution af 7. maj 1985 - EFT C 136 af 4.6.85), skabt mulighed for at harmonisere tekniske regler ved at vedtage de EF-direktiver, der er henvist til i hvidbogen. Et første direktiv er allerede blevet vedtaget af Rådet i juni 1987 om simple trykbeholdere, og andre direktiver blev foreslået i 1987 eller vil blive foreslået i 1988, navnlig vedrørende maskiner, elektroniske måleinstrumenter og gasapparater.

40. I direktiverne vedtaget efter den nye metode fastsættes de væsentligste sundheds- og sikkerhedskrav, hvis gennemførelse kan lettes af anvendelsen af harmoniserede standarder udarbejdet af de europæiske standardiseringsorganer, CEN og CENELEC.

Formålet med disse direktiver er at sikre de pågældende varers frie bevægelighed, idet der samtidig tages hensyn til sundhed og sikkerhed. Der er grund til at understrege harmoniserede standarders betydning for liberaliseringen af offentlige kontrakter.

41. Forskellene i specifikationer for olieprodukter kan få negative økonomiske konsekvenser for olieraffinaderierne, der er tvunget til at opdele produktionen, på grund af de krav der stilles på de nationale markeder. Disse forskelle, som berører alle medlemsstater, hidrører fra nationale lovgivninger eller aftaler med industrien. Deres fortsatte tilstedeværelse er til hinder for gennemførelsen af varers frie bevægelighed.

Ved Fællesskabets forskrifter harmoniseres kun ganske få aspekter; således fastlægges i standarden EN-228 vedrørende blyfri benzin kun et vist antal fælles specifikationer for benzin, medens de øvrige specifikationer overlades til medlemsstaternes frie valg med forbehold af et standardiseringsmandat, som overgives til et europæisk institut.

Forskellige specifikationer vil kunne opretholdes, hvis de er rimeligt begrundede. Klimaforskelle inden for Fællesskabet vil således kunne berettige tilstedeværelsen af to eller tre særskilte specifikationszoner for visse flydende brændstoffer (som f.eks. dieselolie til motorkøretøjer), idet fastlæggelse af to sådanne zoner naturligvis må være tilstrækkeligt inden for samme medlemsstat.

b) Liberalisering af offentlige kontrakter

42. Størsteparten af indkøbene af energimæssigt udstyr (i bredeste forstand) realiseres af offentlige virksomheder.

Der er således tale om et meget stort, men lidet kendt, område, hvor offentlige institutioners indgreb, hvis de overhovedet observeres, sjældent er officielle. De kan imidlertid være særdeles effektive og "nationale reflekser" er, i et Fællesskab der stadig er i sin vorden, ofte særdeles reelle. Kommissionen vil undersøge om denne praktik er til hinder for en nedsættelse af energipriserne, der er det første mål og af afgørende betydning for det indre energimarked, og om den er forenelig med traktaternes bestemmelser.

43. Denne handlemåde eller måske snarere afvigende handlemåde praktiseres uden tvivl for alle former for energimæssigt udstyr og i alle medlemsstaterne.

44. Indtil nu har fællesskabsdirektiverne for offentlige kontrakter ikke været gældende for energisektoren.

Denne situation må ændres, i overensstemmelse både med hvidbogen fra 1985 og forskellige andre politiske beslutninger fra Rådet. Ud over, at der skal ske en generel forbedring af reglerne om licitation, navnlig ved hjælp af større gennemsigelighed for så vidt angår kontrakter på bygge- og anlægsområdet og leveringskontrakter, er det besluttet, at energisektoren, både inden for produktion, omdannelse, transport og distribution af energi, skal indlemmes i de nye fællesskabestemmelser om licitation for offentlige kontrakter.

45. Kommissionen vil inden midten af 1988 forelægge Rådet forslag til regler om de sektorer, der indtil nu ikke har været omfattet af reglerne, navnlig energi.

De bestemmelser, der vil kunne inddrages i forslag om energisektoren, drøftes i øjeblikket grundigt mellem tjenestegrenene og med de interesserede parter (Det Rådgivende Udvalg).

46. Der er et særligt problem i forbindelse med køb: køb af energi med henblik på omdannelse eller videresalg, som foretages af virksomheder i energisektoren, og som oftest udgør en væsentlig del af deres aktiviteter. Medtagelsen af energikøb, uanset om det drejer sig om brændstoffer eller elektricitet, i de bestemmelser, der skal liberalisere offentlige kontrakter, indebærer visse fordele, herunder at det er en homogen og global fremgangsmåde, samt mulighed for store besparelser. Denne form for køb giver imidlertid anledning til spørgsmål, som langt overskrider de mål, der er sat for liberaliseringen af offentlige kontrakter. En EF-politik for energikøb henhører faktisk for en meget stor dels vedkommende under Fællesskabets energipolitik. Deres medtagelse vil kunne komplicere og forsinke vedtagelsen af foranstaltninger for offentlige indkøb på de udelukkede områder. Den politik, der specifikt vedrører disse køb, må derfor føres uafhængigt af de forslag, der er under udarbejdelse, om offentlige kontrakter om leverancer og anlægsarbejder på de udelukkede områder.

B) FJERNELSE AF SKATTEMÆSSIGE HINDRINGER (Indbyrdes tilnærmelse af indirekte skatter)

47. Forskellene mellem beskattningen af energi i medlemslandene anses i vidt omfang for en væsentlig hindring - måske den største - for skabelsen af et indre energimarked.

Kommissionen har dannet sig sin mening om dette spørgsmål, og forslagene til Rådet fra august 1987 (4) skal naturligvis tjene som grundlag for overvejelserne. Drøftelserne skal især bidrage til at klarlægge, hvilken metode der skal vælges ved harmonisering af afgifter på olie.

(4) KOM(87) 320-327.

48. Energi berøres dels af spørgsmålet om MOMS, dels af harmonisering af afgifter på olieprodukter. Det er velkendt, at de forskelle, der findes i øjeblikket, er betydelige. Således var skatten på superbenzin i slutningen af 1987 under 250 ECU/m³ (MOMS og afgifter) i ét medlemsland, men over 650 i et andet, og det i forhold til et EF-gennemsnit på 400 ECU (spredning fra - 40% til + 60%). Ligeledes svingede afgiften på tung fuelolie på samme tidspunkt mellem 0 og næsten 50 ECU pr. ton.

2. Anvendelse af Fællesskabsretten

49. I hvidbogen om gennemførelsen af det indre marked anfører Kommissionen, at en fast konkurrencepolitik vil spille en grundlæggende rolle ved bevarelsen og styrkelsen af det indre marked, navnlig med hensyn til fri bevægelighed.

Hindringerne for energisamhandelen mellem medlemsstaterne er beskrevet i bilaget til nærværende meddelelse. I sin indsats for at fjerne disse hindringer følger Kommissionen den fremgangsmåde, der er anbefalet i hvidbogen om det indre marked. I de tilfælde, hvor hindringerne er en overtrædelse af traktaterne vil den træffe de fornødne foranstaltninger til deres fjernelse.

Til dette formål råder Kommissionen, navnlig ifølge EØF-Traktaten, over fire grupper af bestemmelser: bestemmelser om den frie bevægelighed for varer og tjenesteydelser, bestemmelser om statslige handelsmonopoler, konkurrencereglerne og statsstøttere reglerne. Traktaten har givet Kommissionen beføjelser på disse områder. De nævnes i denne del af dokumentet kun for fuldstændighedens skyld.

A) FRIE VAREBEVÆGELSER OG FRI BEVÆGELIGHED FOR TJENESTEYDELSER

50. Artikel 30-36 i EØF-Traktaten og artikel 4a i EKSF-Traktaten indeholder bestemmelser om frie varebevægelser. EØF-Traktatens artikel 30-36 finder også anvendelse på energi, bortset fra kul, men herfor er der fastsat de samme principper i EKSF-Traktatens artikel 4a. Malme og nukleart brændsel er omfattet af bestemmelserne i Euratom-Traktatens kapitel VI.
51. Bestemmelserne i EØF- og EKSF-Traktaten forbyder alle foranstaltninger i medlemsstaterne, som direkte eller indirekte udgør en reel eller potentiel hindring for samhandelen mellem medlemsstaterne (5). De fastsætter det princip, at alle produkter, som legalt produceres og markedsføres i en medlemsstat, frit kan omsættes i Fællesskabet, medmindre en undtagelse er berettiget i medfør af EØF-Traktatens artikel 36 (6).

Talrige foranstaltninger er omfattet af disse bestemmelser, uanset om der er tale om indenlandske eller importerede produkter.

(5) Dom i sag 8/74, Dassonville, Sml. 1974, s. 837.

(6) Cassis de Dijon-dommen, Sml. 1979, s. 649.

52. Sådanne foranstaltninger omfatter f.eks. ansøgning om importlicenser eller fremlæggelse af oprindelsescertifikater. De dækker alle regler om udligning af import med eksport, alle regler om fastsættelse af forskellige krav til import og eksport samt alle begrænsninger eller behov for oplagring af varer. Det samme gælder for begrænsninger til anvendelse af indenlandske virksomheder, tilskyndelser til at købe indenlandske varer, visse priskontrolforanstaltninger eller regler, der stiller tekniske krav til en vare.
53. Disse foranstaltninger udgør en overtrædelse af ovennævnte regler i traktaterne, medmindre der foreligger særlig begrundelse. Begrundelserne kan være krav, der accepteres af Domstolen (effektiv afgifts-kontrol, forebyggelse af illoyal konkurrence, beskyttelse af miljø og forbrugere eller reglerne i EØF-Traktatens artikel 36). Undtagelserne fra frie varebevægelser vedrører den offentlige sikkerhed samt beskyttelse af menneskers og dyrs liv og sundhed og beskyttelse af planter. Foranstaltninger med begrænsede virkninger for handelen kan således være begrundet i den offentlige sikkerhed (7). Varer indført fra tredjelande og i fri omsætning i Fællesskabet kan være underlagt restriktioner på grund af de beskyttelsesklausuler, der er hjemlet i henholdsvis artikel 115 i EØF-Traktaten eller artikel 71, stk. 3, i EKSF-Traktaten.
54. Der er dog grænser for medlemsstaternes muligheder for at vedtage sådanne foranstaltninger. De skal overholde proportionalitetsprincippet. Foranstaltningerne skal begrundes med legitime målsætninger, og de skal være nødvendige for at nå disse mål; hvis der kan træffes andre foranstaltninger, som kan føre til de legitime mål, men som er mindre restriktive for samhandelen mellem medlemsstaterne, kan kun disse sidstnævnte foranstaltninger accepteres efter fællesskabsretten. Det præciseres dog i artikel 36, andet punktum, at disse foranstaltninger hverken må udgøre et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af samhandelen mellem medlemsstaterne.

(7) Dom i sag 72/83, *Campus oil*, Sml. 1984, s. 2727.

B) STATSLIGE HANDELSMONOPOLER

55. Der er to hovedproblemer, der bør ligge til grund for overvejelserne på dette område:

- 1) Som følge af de særlige karakteristika ved energi er anvendelsen af monopoler (med meget forskellige aspekter) yderst udbredt i flere sektorer, som olie, gas og elektricitet.
- 2) Disse monopoler er omfattet af reglerne i EØF-Traktaten, herunder navnlig artikel 37, ifølge hvilken enhver forskelsbehandling af medlemsstaternes statsborgere er udelukket efter en overgangsperiode med hensyn til produktion og afsætning af varer.

56. I bilagene er der detaljerede oversigter over de forskellige eksisterende monopoler og de mulige hindringer for en bedre integration af det fælles marked for energi.

Der er her tale om et helt grundlæggende område, både på grund af dets juridiske kompleksitet, og på grund af de virkninger, som en væsentlig ændring kunne medføre for energistrukturen i Fællesskabet.

57. Kommissionen er derfor af den opfattelse, at det drejer sig om et højt prioriteret område. Af ovennævnte grunde, mener Kommissionen endvidere at en endelig løsning bør gøres til gevinst for en mere dybtgående undersøgelse.

58. Umiddelbart vil Kommissionen fremlægge forslag til følgende aktioner:

59. Oliemonopoler

Enerettigheder til import og distribution af olieprodukter fra medlemsstater reguleres i overensstemmelse med principperne i EØF-Traktatens artikel 37 og de tilsvarende artikler i tiltrædelsesakten (Spanien og Portugal), hvor der direkte henvises til artiklerne 37 og 90.

Situationen er blevet undersøgt i ni medlemsstater, for at konstatere om de er i overensstemmelse med artikel 37, og den samme procedure er i gang for Grækenlands, Spaniens og Portugals vedkommende.

Under denne procedure har det ikke hidtil været overvejet at skride ind mod de enerettigheder, der måtte eksistere inden for områderne raffinering og/eller distribution af indenlandske produkter indført fra tredjelande.

Det bør derfor undersøges, om eksistensen af sådanne rettigheder er forenelig med den integrering af energimarkederne, der er planlagt til 1992.

60. Enerettigheder til import og eksport af andre produkter

Medlemsstaterne forbeholder for sig selv eller giver offentlige eller private virksomheder enerettigheder til import eller eksport af andre energiprodukter. Dette er navnlig tilfældet for gas og elektricitet.

Kommissionen vil undersøge i hvilket omfang dette er foreneligt med bestemmelserne i artikel 37, og hvilke foranstaltninger den eventuelt bør træffe i denne forbindelse.

61. Enerettigheder til transport og distribution

For visse energiprodukter, som f.eks. elektricitet og gas, giver staterne eller de regionale myndigheder enerettigheder til transport og distribution til offentlige eller private virksomheder.

Der bør foretages en opgørelse og undersøgelse af, i hvilket omfang disse enerettigheder er til hinder for eller vanskeliggør samhandelen mellem medlemsstaterne. Det er ligeledes hensigtsmæssigt at undersøge, om disse forhold er forenelige med traktatens regler, herunder navnlig artikel 30 og 37.

Mere specifikt synes der på området transport og distribution af elektricitet og gas (også selv om disse to sektorer naturligvis har deres egne forskellige særpræg) at være to hovedproblemer:

- hvorledes kan man fremme fri forsendelse af naturgas og elektricitet inden for Fællesskabet og samtidig bevare stor forsyningssikkerhed og transportvilkår, der hviler på et økonomisk grundlag? Dette ville give et transport- eller distributionsselskab mulighed for at have direkte adgang til ressourcen.
- på hvilke betingelser vil muligheden for at have direkte adgang til ressourcen kunne udvides til også at omfatte storforbrugere inden for industrien?

Begge disse muligheder indebærer, at tredjemand mod betaling af en rimelig takst kan få adgang til et eksisterende transportnet (fælles transport - "common carrier") - fælles transport for fremmed regning).

C. Konkurrenceregler

62. Konkurrencereglerne gælder både for virksomheder og for medlemsstaterne. Disse regler giver Kommissionen mulighed for at gribe ind over for enhver hindring for samhandelen mellem medlemsstaterne, som er fremkaldt af en privat eller offentlig virksomhed. Inden for energisektoren lader Kommissionen sig inspirere af disse principper ved gennemgangen af de særlige tilfælde, som den får forelagt til behandling.
63. Såfremt hindringerne for samhandelen mellem medlemsstaterne skyldes en virksomheds handlemåde, gælder artikel 85 og 86 samt Rådets forordning nr. 17 af 6.2.62 (EFT nr. 13 af 21.2.62, s. 204). Domstolen har stadfæstet (8), at disse regler gælder for alle sektorer, bortset fra sektorer der er underlagt en særordning, som det er tilfældet for landbruget og for transport pr. bane, landevej, skib og fly. Domstolen har udtrykkeligt tilføjet, at artikel 85, stk. 3, giver mulighed for at tage hensyn til særlige forhold inden for den pågældende sektor, uden at det er nødvendigt at udstede en forordning i medfør af artikel 87, stk. 2, litra c).
64. Offentlige virksomheder og virksomheder, som medlemsstaterne har indrømmet særlige eller eksklusive rettigheder, er også omfattet af konkurrencereglerne, herunder navnlig artikel 85 og 86, med de særlige undtagelsesbestemmelser, der er fastsat i artikel 90, stk. 2.
- 65? Inden for kulsektoren gælder bestemmelserne i EKSF-Traktaten (artikel 65 og 66) vedrørende karteller og koncentrationer.

D. Statsstøtte

66. For at styrke det indre marked er det særligt vigtigt, at fællesskabsdisciplinen på statsstøtteområdet overholdes. Dette kræver en streng anvendelse af traktatens regler for at undgå konkurrencefordrejninger og skabe mulighed for øget konkurrence.

(8) Dom i sag 45/85 af 27. januar 1987, Verband Der Sachversicherer E.V. mod Kommissionen - Konkurrence - henstilling vedrørende brandforsikringspræmier.

67. Statsstøtte til kulindustrien er omfattet af Kommissionens beslutning nr. 2064/86/EKSF. Hovedformålet med denne beslutning er at gøre støtten gennemskuelig, give mulighed for kontrol og lette omstruktureringen af denne sektor. I henhold til denne beslutning skal Kommissionen inden udgangen af 1990 forelægge Rådet en rapport om de konstaterede problemer i forbindelse med gennemførelsen.
68. De andre energisektorer henhører under reglerne i EØF- og Euratom-Traktaten. Kommissionen vil undersøge situationen med hensyn til statsstøtte til energiproducenter, uanset om det drejer sig om direkte støtte (f.eks. til investeringer) eller om indirekte støtte (f.eks. til forskning og udvikling eller til kernekraft). Desuden ønsker Kommissionen sag for sag at undersøge anvendelsen af energitariffer som middel til at yde hjælp til energiforbrugere, herunder navnlig i de sektorer hvor energiomkostningerne er forholdsvis store. Kommissionen har allerede truffet en række beslutninger på dette område, f.eks. om gaspriserne i sektorerne gartneri og kvælstofgødninger.
69. Endelig udarbejder Kommissionen for øjeblikket en oversigt over eksisterende støtteordninger i de forskellige økonomiske sektorer, herunder energisektoren. Dette arbejde bygger navnlig på de oplysninger, der er anført i bilagene til dette dokument.
70. Anvendelsen på energiområdet af fællesskabsretten og navnlig alle bestemmelserne om fri bevægelighed for varer og tjenesteydelser, om statslige handelsmonopoler samt om konkurrencereglerne er uden tvivl et vigtigt middel til at opnå et bedre integreret energimarked. Kommissionen har derfor til hensigt at gå beslutsomt i gang hermed under fuld hensyntagen til energisektorens særlige kendetegn.

Kommissionen vil gennemføre en undersøgelse af de økonomiske virkninger af enerettigheder til energiproduktion.

3. MILJØBESKYTTELSE

71. I de senere år er der sket en betydelig udvikling i forbindelse med energiområdet med henblik på at beskytte miljøet. Kommissionen har fremlagt forslag for Rådet om fastsættelse af emissionskrav for store forbrændingsanlæg, og der kan noteres betydelige fremskridt i drøftelserne af dette vanskelige emne. Kommissionen vil afslutte sin indsats med at foreslå emissionskrav for små og mellemstore forbrændingsanlæg.
72. Harmoniseringen og anvendelsen af nukleare sikkerhedsnormer udgør ligeledes et væsentligt led i gennemførelsen af et indre energimarked. Imidlertid er de forskriftsmæssige rammer, der giver mulighed for at gå i gang med dette spørgsmål, begrænset til de strålingsbeskyttelsesaspekter, som er anført i Euratom-Traktatens kapitel III om sundhedsbeskyttelse.
73. Kommissionen har endvidere beskæftiget sig med virkningerne af disse krav på omkostningerne ved produktion eller brug af energi. Kommissionen har udarbejdet en rapport til Rådet om virkningerne af regler, der i visse medlemslande er vedtaget på raffineringsområdet. Kommissionen har således kunnet konstatere, at forskellig lovgivning kunne have betydelig indvirkning på omkostningsniveauet. Den har foreslået, at der med gennemførelsen af det indre marked skulle sættes en stopper for denne situation. Den Fælles Akt giver undtagelsesvis (artikel 100 A, stk. 3) mulighed for, at de medlemslande, der måtte ønske det, kan anvende strengere normer.
74. Desuden har Rådet allerede stadfæstet princippet om sameksistensen mellem differentierede normer indenfor en ramme med miljøbeskyttelse for øje i rådsdirektiverne om blyindholdet i benzin (direktiv 85/310/EØF), og om svovlindholdet i gasolie (direktiv 87/219/EØF). Dette kan give anledning til to problemer :
- For så vidt angår medlemslande med strengere krav: vil varernes frie bevægelighed, som skal gælde fra 1992, gøre det muligt at markedsføre produkter, der har mindre strenge egenskaber?
 - For så vidt angår medlemslande med mindre strenge krav kunne der konstateres en tilstrømning af produkter med mindre strenge egenskaber.
- Problemerne i forbindelse med såvel kravene til gennemførelse af det indre marked som til øget miljøbeskyttelse har fundet en løsning i bestemmelserne i Fællesaktens artikel 100 A, stk. 3, hvori det fastsættes, at "Kommissionens forslag i henhold til stk. 1 inden for sundhed,

sikkerhed, miljøbeskyttelse og forbrugerbeskyttelse skal bygge på et højt beskyttelsesniveau".

75. Generelt agter Kommissionen i samarbejde med de interesserede parter at uddybe overvejelserne vedrørende følgende spørgsmål: hvorledes kan man på fællesskabsplan, og under hensyntagen til relationerne mellem energi og miljø, forene de i sig selv modstridende krav om et højt beskyttelsesniveau og muligheden for, at visse medlemslande kan vedtage strengere eller mildere regler end dem, der gennemsnitligt gælder for Fællesskabet?

4. SÆRLIGE ENERGIMRÅDER

To områder findes at være særlig vigtige: energipriser og infrastrukturer.

A. Omkostninger, priser og tariffer

76. Det siger sig selv, at de forskelle inden for Fællesskabet, der findes mellem energipriser, -omkostninger og -takster, i sig selv er en afgørende faktor i udviklingen af handelssamkvemet på energiområdet.

På det teoretiske plan er problemet enkelt: den "sande værdi" af omkostninger, priser og tariffer - dvs. den, der er fastsat under objektive og gennemskuelige forhold (især uden de offentlige myndigheders indgreb, som oftest er forårsaget af forhold, der ligger uden for energiområdet) - skal være hovedkraften bag konkurrence og samhandelsforhold.

Når det kommer til realiteterne, er forholdene mindre enkle: i bilaget til denne meddelelse findes en liste, der så nøjagtigt som muligt opregner hindringerne for udviklingen af et bedre integreret energimarked.

77. I reaktionerne på opfordringen fra Kommissionen til at give sin mening til kende om de nuværende hindringer viser det sig, at der er nogle punkter, der går igen, såsom forskelle mellem omkostningsstrukturerne i visse medlemslande, mangel på gennemskuelighed ved prisfastsættelsen (navnlig for de store energiforbrugere), og visse tydelige forskelle mellem pris- og tarifstrukturerne for de forskellige brændstoffer (navnlig for så vidt angår gas og elektricitet) og mellem prisniveauet i de forskellige medlemslande.
78. Ganske vist findes der på dette område en vis "retspraksis": beslutninger, henstillinger eller generelle konklusioner fra Rådet, rådshenstillinger fra 1981 og 1983 om elektricitets- og gastariffer. Drøftelsen om en meddelelse fra Kommissionen til Rådet fra september 1984 (KOM(84) 490) om medlemslandenes anvendelse af fællesskabsprincipperne for dannelsen af energipriser er udtryk for problemets vanskelige karakter. I juni 1985 lykkedes det ikke Rådet at finde frem til en enig holdning om konklusionerne i dette dokument.

Det synes at være et nødvendigt led i bestræbelserne for at nå frem til et indre marked, at der på prisområdet generelt sker nye fremskridt.

79. For at nå frem til dette mål, vil Kommissionen

- i andet halvår af 1988 for Rådet fremlægge en sammenlignende detaljeret analyse af energipriserne, ledsaget af konklusioner og egnede forslag vedrørende prisen gennemskueligheden, navnlig når det drejer sig om store industrielle forbrugere. Der skal findes en metode, hvormed der kan skaffes et minimum af gennemskuelighed, en dialog mellem de interesserede parter, en normal fortrolighed (statistisk hemmeligholdelse), samtidig med at der tages særligt hensyn til den økonomiske betydning, som de store energiforbrugere har i Fællesskabet.
- undersøge prisstrukturerne i medlemslandene for at kontrollere, om metoderne til forsyning mellem industriforbrugere og private, mellem de industrielle sektorer og inden for en og samme industrisektor, er homogene og stemmer overens med målsætningen for et indre energimarked, og også for at se, hvorledes man kan forbedre overensstemmelsen mellem de prisfastsættelsesprincipper, der allerede er vedtaget,
- undersøge betingelserne, omkostningerne og principperne for fastsættelsen af priser, der gælder for samhandelen med energi,
- grundigt og i samarbejde med de interesserede parter at undersøge prisstrukturerne i de forskellige energisektorer, og foretage en vurdering af omkostningsstrukturerne for at fastslå, om de stemmer overens med principperne om gennemskuelighed og sand værdi af disse omkostninger. Elektricitetssektoren kan tjene som prøveeksempel i en sådan undersøgelse.

B. Infrastruktur

80. Tilstedeværelsen af tilstrækkelig infrastruktur er en forudsætning for samhandel med energi og således en væsentlig faktor for fleksibilitet, større forsyningssikkerhed, kort sagt en bedre integration af det indre energimarked.

På dette område råder Fællesskabet lykkeligvis over en vigtig fordel. Både for elektricitet (UCPTE, UFPTES, SUDEL og NORDEL), naturgas og selv råolie, og olieprodukter, findes der allerede et stort europæisk netværk. Det er et resultat af det internationale samarbejde mellem nationale virksomheder (ofte offentlige virksomheder), og hviler på økonomisk og kommerciel rentabilitet.

81. Det bør dog være muligt at komme videre på dette område med henblik på gennemførelsen af det indre energimarked. Dog må man være realistisk og se i øjnene, at der er to krav, der skal forenes: på den ene side skal operationer vedrørende infrastrukturen have en mindste grad af økonomisk og kommerciel berettigelse (nu eller i fremtiden). På den anden side skal disse dyre operationer i sig selv være vigtige tekniske faktorer i gennemførelsen af bedre integration af det fælles energimarked (hvormed de altså skal fremmes).
82. Der er to komplementære muligheder for at nå målsætningen. Først må det forsøges til dette formål at anvende midler fra strukturfonden samt fra EIB og andre finansieringsinstrumenter for at sætte gang i udviklingen i visse regioner ud fra synspunktet om øget økonomisk og social samhørighed. Der er ingen tvivl om, at det Europæiske Råd seneste beslutninger øger mulighederne for at handle på dette område. Dernæst skal der være mulighed for at erklære, at visse store energiinfrastrukturer har fællesskabsinteresse. Dermed kan de nyde godt af særlige fordele, så snart Kommissionens forslag om store energianlæg af fællesskabsinteresse (se KOM(86) 727 og KOM(87) 724) vedtages af Rådet.
83. Tre store typer af infrastruktur skal tages under overvejelse: modtageanlæg, oplagringsanlæg og anlæg til transport og distribution. Naturgas og elektricitet fortjener særlig opmærksomhed.

Den fortsatte integrationsproces vedrørende det europæiske gasnet er en nødvendig forudsætning for gennemførelsen af et fælles gasmarked. Det er et spørgsmål, der interesserer de lande, der endnu ikke er tilsluttet det europæiske net, dvs. Det Forenede Kongerige, Irland, Spanien, Portugal og Grækenland. Fællesskabets naturgasindustri kunne f.eks. ligeledes oprette et fælles fleksibelt, ikke-bindende organ for transport og forvaltning af det europæiske naturgasledningsnet, åben for deltagelse af alle transportselskaber i Fællesskabet.

Hvad angår elektricitet er forholdene de samme. Der bør gøres en indsats for at sikre optimal udnyttelse af infrastrukturen, idet man f.eks. kunne udbygge nettet (Irland og Grækenland) eller forsøge at gennemføre en vis "fællesskabsgørelse" af det eksisterende net, samt i påkommende tilfælde gennemføre en passende forøgelse af deres kapacitet. Herved ville man kunne forøge og forbedre forvaltningen af samhandelen med elektricitet ved at lette transport- og/eller transitmulighederne.

84. Kommissionen ønsker således at støtte alle aktioner, der har til formål at sikre en optimal udnyttelse af infrastrukturen på energiområdet i Fællesskabet.

- a) Hvad angår modtageanlæg, vil Kommissionen undersøge muligheden for at støtte udbygningen af anlæg i havnene, både for kul (kulterminal, eller havn, hvorfra produkterne videresendes) og på naturgasområdet (metan-terminal for leverancer i oprindelig form eller som flydende gas).
- b) På transportområdet vil Kommissionen udarbejde en rapport over mulighederne for at gøre brug af bestemmelserne i Den Europæiske Økonomiske Firmagruppe (EØFG), som gør det muligt for forskellige interesserede parter at deltage med henblik på at fremme fællesskabsgørelsen af de eksisterende net, forøge deres kapacitet eller udvikle nye net.

Sådanne aktioner kan gennemføres for praktisk taget alle energiformer: fast brændstof (pipeline-transport af vand-kul-blandinger eller olie-kul-blandinger), olieprodukter (eventuelt udvidelse af eksisterende net) og elektricitet (udbygning af nettet, udvikling af samhandel i Fællesskabet under hensyntagen til overkapacitet i produktionsleddet i visse lande).

- c) Med hensyn til oplagring vil Kommissionen undersøge muligheden for at tilvejebringe en fælles olieoplagringskapacitet, som i kraft af sin beliggenhed og størrelse kunne medføre en sænkning af omkostningerne og en forøgelse af forsyningssikkerheden.

85. For samtlige punkter i forbindelse med infrastrukturen for energi i sammenhæng med det indre marked vil Kommissionen efter høring af de interesserede parter og på grundlag af de nødvendige undersøgelser aflægge rapport til Rådet i slutningen af 1989.

BILAG

FORTEGNELSE OVER HINDRINGER

	Side
I Fast brændsel	31
II Olie	39
III Naturgas	56
IV Elektricitet	67
V Kernekraft	78
VI Tabeller	83

FAST BRÆNDEL

Indhold

- A. FAST BRÆNDEL PÅ DET FÆLLES ENERGIMARKED
 - 1) Fast brændsels bidrag til energiforsyningen
 - 2) Situationen i sektoren.
- B. MULIGE HINDRINGER I SEKTOREN FAST BRÆNDEL
 - 3) Den fælles lovgivningsramme
 - 4) Samhandel i Fællesskabet
 - 5) Vertikale aftaler mellem producent og forbruger
 - 6) Vertikale aftaler mellem kulproducenter og -mellemhandlere
 - 7) Fri bevægelighed for kul fra tredjelande
 - 8) Tekniske hindringer.
- C. PRIORITEREDE OMRÅDER I SEKTOREN FOR FAST BRÆNDEL
 - 9) Anvendelse af fællesskabsreglerne.

FAST BRÆNDELSE

A. FAST BRÆNDELSE PÅ DET FÆLLES ENERGIMARKED

1. Fast brændsels bidrag til energiforsyningen

I 1986 udgjorde fast brændsel ca. 30% af energiproduktionen i Fællesskabet.

Produktionen af stenkul (203 millioner ton stenkulsækvivalenter (tske) (1) i 1986) fordelte sig geografisk således:

Det Forenede Kongerige	43%
Forbundsrepublikken Tyskland	41%
Spanien	7%
Frankrig	6%
Belgien	3%

Produktionen af brunkul og tørv, som i 1986 nåede op på 46 millioner tons tske er hovedsageligt koncentreret i fire medlemslande, dvs.:

Forbundsrepublikken Tyskland	68%
Grækenland	16%
Spanien	9%
Irland	4%

For så vidt angår forsyningsområdet har der i de seneste år været en generel tendens til en stigning i importen af stenkul. Da importen har været i kraftigere stigning end forbruget, er andelen af importeret stenkul i det samlede forbrug steget fra 10% i 1973 til over 30% i 1986. De vigtigste leverandører til Fællesskabet er efter størrelse USA, Australien, Sydafrika og Polen.

Samhandelen i Fællesskabet er i 1986 steget til ca. 10 millioner tske, dvs. 3% af fællesskabsforbruget af fast brændsel. Den består hovedsageligt af traditionelle kul og koksleverancer fra Forbundsrepublikken Tyskland, og i mindre omfang af leverancer af dampkul fra Det Forenede Kongerige.

2. Situationen i sektoren

Med undtagelse af Det Forenede Kongerige, hvor der i de sidste to år har været gennemført strukturændringer, er der sket en forværring i den økonomiske situation i kulindustrien i 1986, navnlig som følge af virkningerne af faldet i prisen på importeret kul, udtrykt i national valuta, som er vejledende for prisen på en betydelig del af stenkul fra Fællesskabet.

(1) 1 tske = 0,7 toe

Virksomhedernes økonomiske situation

	Produktionsomkostninger			(ECU/ton)		
				Indtægter		
	1984	1985	1986	1984	1985	1986
Forb. Rep. Tyskland	108	108	116	96	98	103
Belgien	107	121	120	73	78	63
Frankrig	99	105	100	67	69	60
Det For. Kongerige	137	130	78	70	74	62*
Spanien			80*			56*

*) (Spanien: skøn)

Med hensyn til virksomhedernes juridiske status findes der private selskaber, offentlige selskaber og blandede selskaber.

I Forbundsrepublikken Tyskland er der 8 virksomheder. Ruhrkohle AG tilhører forskellige aktionærer domineret af VEBA (37%). De andre aktionærer er Beteiligungs-Gesellschaft für Energieunternehmen mbH (22%), Thyssen Stahl A.G. (12%), Société nouvelle Sidéchar (8%), Montanverwaltungs-Gesellschaft mbH (10%) og Verwaltungsgesellschaft Ruhrkohle-Beteiligung (10%). Saarbergwerke tilhører Forbundsrepublikken Tyskland (74%), og delstaten Saarland (26%). Kapitalen i Eschweiler Berwerks-Verein AG ejes i hovedsagen af Arbed SA Luxembourg (96,5%). Auguste Victoria tilhører BASF, medens hovedaktionøren i Sofia Jacoba er den nederlandske gruppe Robeco. Preussag Kohle, et datterselskab af Preussag AG er et privat selskab, som for 25% vedkommende ejes af Gesellschaft für Energie und Versorgungswerke mbH, filial af Westdeutsche Landesbank. To små private selskaber, Dr. Arnold Schäfer GmbH og Merchweiler Berwerksgesellschaft mbH har en samlet produktion på 500 000 tons.

Brunkul udnyttes af Rheinische Braunkohlenwerke AG, en filial af den større tyske elektricitetsproducent Rheinische-Westfälisches Elektrizitätswerk AG.

I Det Forenede Kongerige blev British Coal, som indtil 1985 hed National Coal Board, etableret i 1946 i medfør af Coal Industry Nationalization Act 1946. Loven overførte alle minerettigheder, der var nationaliseret gennem Coal Act i 1938, til British Coal. Aktiviteterne i British Coal, som defineret i Coal Industry Nationalization Act, omfatter kulproduktionen i Det Forenede Kongerige, effektiv udvikling af mineindustrien, og forsyninger af stenkul, både kvalitativt og kvantitativt, alt under hensyntagen til samfundets interesser. Hvad angår lukkede miner, drives over 95% af British Coal, men der er

nogle mindre uafhængige producenter, der arbejder under licensaftaler med British Coal i overensstemmelse med Coal Act fra 1946. Med hensyn til driften af dagbrud, som udgør ca. 15% af den nationale stenkulsproduktion, gennemføres hele produktionen af private driftsherrer, dels for British Coals regning (90% af produktionen), dels for egen regning under driftslicenser. Disse producenter er sluttet sammen i National Association of Licensed Opencast Operators (NALOO).

Med undtagelse af brunkulsminen i Arjuzanx (som tilhører Electricité de France) og visse andre meget små private virksomheder, er hele kulproduktionen i Frankrig under kontrol i det nationaliserede selskab Charbonnages de France (CdF).

I Belgien ligger stenkulsproduktionen koncentreret i Campine-bassinet. Selskabet, Kempense Steenkohlenmijnen, er et blandet selskab, med den belgiske stat som den dominerende ejer, ca. 77%.

I Spanien er der 235 selskaber, der producerer kul. Halvdelen af produktionen tilhører den offentlige sektor. En mængde andre private selskaber, der producerer lige under 5 000 tons/år, udgør den anden halvdel. Den største stenkulsvirksomhed i landet, HUNOSA, tilhører den offentlige sektor.

Alle de øvrige virksomheder, med undtagelse af ENDESA, FIGAREDO, HULLASA og ENCASUR ejes af den private sektor.

I Portugal produceres stenkul af Empresa Carbonifera do Douro SA, der ejes af det offentlige.

I Grækenland produceres brunkul af det offentlige Public Power Corporation (DEI).

I Irland udnyttes tørvne af det offentlige selskab Bord na Mona, der i 1946 blev etableret i henhold til Act of the Oireachtas, med det formål at udvikle tørveindustrien.

B. MULIGE HINDRINGER I SEKTOREN FOR FAST BRÆNDEL

3. Den fælles lovgivningsramme

Inden vurderingen af de mulige hindringer for det indre energimarked skal der gøres tre indledende bemærkninger:

- fast brændsel dækkes af to traktater: Rom-Traktaten (EØF) dækker tørv og brunkul, og Paris-Traktaten (EKSF) dækker stenkul, brunkulsbriketter og halvkoks af brunkul,

- artikel 71 i Paris-Traktaten fastslår, at medlemslandenes regerings kompetence på det handelspolitiske område ikke berøres af anvendelsen af traktaten,
- Den Fælles Akt ændrer ikke bestemmelserne i Paris-Traktaten.

Teoretisk set befinder de eventuelle hindringer sig på tre planer:

- i forbindelse med samhandel inden for Fællesskabet,
- på stadierne efter stenkulsektoren,
- i forbindelse med medlemslandenes importpolitik.

Med hensyn til brunkul og tørv medfører deres teknisk-økonomiske karakteristika, at samhandel inden for Fællesskabet og import fra tredjelande fra et økonomisk synspunkt ikke er særligt interessant.

4. Samhandel i Fællesskabet

Med ikrafttrædelsen af Paris-Traktaten blev der skabt et fælles marked uden restriktioner inden for Fællesskabet. Det skal i øvrigt bemærkes, at den fælles samhandel med stenkul er ret beskeden, og for nedadgående.

5. Vertikale aftaler mellem producent og forbruger

Formålet med aftalerne er, at

- sikre kulproducenterne et garanteret marked på lang sigt, for dermed at sætte dem i stand til på lang sigt at bevare deres produktionskapacitet. Dermed udelukkes i vidt omfang konkurrence fra andre leverandører af kul eller andre energiformer,
- sikre forbrugerne garanterede leverancer af kul af tilstrækkelig kvalitet og i tilstrækkelige mængder, uanset markedssvingningerne og, for jern og ståls vedkommende (Hüttenvertrag i Forbundsrepublikken Tyskland) uanset de konjunkturbestemte udsving i efterspørgslen efter disse produkter.

Sådanne aftaler bevirker ofte, at prisfastsættelsen sker efter metoder, der ikke nødvendigvis svarer til de faktiske forhold på markedet.

I Forbundsrepublikken Tyskland er det i "Jahrhundertvertrag" bestemt, at elektricitetsproducenterne uafhængigt af behov (indtil 1995) og af de økonomiske konjunkturer (indtil 1991) skal aftage kul fra Fællesskabet indtil 1995 (svarende til ca. 640 millioner tske).

Ved hjælp af en kompensationsfond, der får midler fra en 7,25% afgift på elforbruget (Kohlephennig), får el-producenterne for 22 millioner tske/år kompensation for forskellen mellem fællesskabskul købt til produktionspris (Schwantag-løsningen) og svær fuelolie, og for 11 millioner tons for forskel mellem prisen for fællesskabskul og importeret kul.

I Det Forenede Kongerige findes en aftale mellem British Coal og Central Electricity Generating Board (CEGB), ifølge hvilken CEGB indtil 1991 skal aftage så meget kul, som det er teknisk muligt, og dække 95% af sine behov for kul hos British Coal. I finansåret 1986/87 betød det, at British Coal til CEGB leverede 72 millioner tons, til en pris udregnet efter tre mængdegrupper. I 1986/87 skønnes den gennemsnitlige leveringspris at være £ 42.2/ton, eller 172 pence/gigajoule.

I Spanien blev der i 1986 indgået en ny aftale om åben adgang til levering af kul til varmeværkerne mellem CARUNION og sammenslutningen af el-producenter UNESA. Ifølge aftalen kan alle producenter eller producentgrupper, hvis produktion ligger over 50 000 tons/år, indgå langtidskontrakter med el-producenterne til en referencepris. Aftalerne er betinget af, at visse krav opfyldes, så som forbedring af effektiviteten i stenkulsvirksomhederne, eller der gennemføres en plan om produktionsnedskæringer. Efter forhandling mellem parterne skal aftalerne godkendes af de spanske myndigheder. De mineselskaber, hvis produktionsomkostninger overstiger referenceprisen, kan hos el-producenterne opkræve en overpris til dækning af forskellen mellem produktionsomkostningerne og referenceprisen. Den overpris, el-producenterne således betaler, kan de få tilbage via en fond, der består af midler indbetalt af el-producenterne.

Selv om disse aftaler, for så vidt som de ikke betyder direkte udelukkelse af fællesskabskul af ikke spansk oprindelse, i princippet ikke udgør en hindring for den frie bevægelighed af fællesskabskul, udgør de en yderst mærkbar begrænsning af konkurrencen med importeret kul og med andre former for energi.

Støtten, der ifølge sådanne aftaler gives til stenkulsindustrien, adskiller sig næppe, hvad formål angår, fra de metoder, der følges i andre medlemslande, hvori produceres stenkul, og hvor prisen for nationalt kul rettes ind efter prisen for importeret stenkul, således at produktionsomkostningerne støttes direkte over de offentlige budgetter.

6. Aftaler melle producenter og mellemhandlere

Formålet med disse aftaler er at begrænse markedsføringsudgifterne for kul i hjemmemarkedssektoren, tertiærsektoren og de mindre industrier. Det sker ved, at markedet lukkes gennem tildeling af territoriale enerettigheder, der gives til kulforhandlere. Desuden fastsættes både købsprisen og prisen ved videresalg ofte af producenten, hvorved enhver konkurrence mellem kulforhandlerne forsvinder. Sådanne aftaler udgør en hindring for den frie bevægelighed af kul, hovedsageligt inden for medlemslandene, og undertiden også blandt medlemstaterne indbyrdes.

7. Fri bevægelighed for kul fra tredjelande

Problemet opstår, fordi der i henhold til EKSF-Traktaten sker en forskelsbehandling af kul fra Fællesskabet og kul, der importeres fra tredjelande: kul fra Fællesskabet hører ind under det fælles marked (artikel 2 og 4 i EKSF-Traktaten), medens importeret kul hører ind under hvert medlemslands handelspolitik (artikel 71 i EKSF-Traktaten). Nogle lande har ikke gennemført importrestriktioner, medens andre har indført licensordninger og/eller kvoteordninger, eller underlagt kulimporten kontrol fra en offentlig myndighed.

I Forbundsrepublikken Tyskland dækkes stenkulsimporten på grundlag af artikel XIX i GATT af en restriktionsordning. Kvoteordningen, der afpasses efter forbrugssektorer, løber indtil 1990, og omfatter 23,1 millioner tons/år, heraf er 35% til varmeproduktion og 35% til varmeværkssektoren.

I Frankrig sker al import gennem Association Technique pour l'importation Charbonnière (ATIC) på grundlag af licenser.

I Det Forenede Kongerige dækkes stenkulsimporten af et system, der hedder Open general import licence, og er altså i princippet fri for restriktioner.

I Belgien kan importørerne indføre kul ved forelæggelse af en købskontrakt. Importlicenser meddeles automatisk.

I Spanien fastlægges hvert år en kvote, som afpasses efter forbrugssektor. Importen er underlagt et licenssystem, der administreres af Økonomiministeriet, efter godkendelse af Industriministeriet.

Den praktiske iværksættelse af fri bevægelighed for importeret kul i overensstemmelse med EØF-Traktatens artikel 9 og 10, hindres af medlemsstaternes ret til selv at fastlægge deres handelspolitik, jf. artikel 71 i EKSF-Traktaten.

Hidtil er tvister afgjort af Domstolen eller ved, at Kommissionen med hjemmel i artikel 71, stk. 3 i EKSF-Traktaten vedrørende gensidig hjælp, har givet bemyndigelse til beskyttelsesforanstaltninger.

8. Tekniske hindringer

Ud over disse rent handelsmæssige problemer findes der også i de forskellige medlemslande forskellige tekniske handelshindringer til fordel for anvendelsen af national teknologi. Ved en fjernelse af disse hindringer ville det som følge af den forøgede konkurrence mellem producenter af faciliteter til forbrug af fast brændsel blive muligt at sænke investeringsomkostningerne, og dermed give fast brændsel større gennemslagskraft på markederne.

C. PRIORITEREDE OMRÅDER I SEKTOREN FOR FAST BRÆNDELSE

9. Anvendelse af fællesskabsreglerne

Mellem 1965 og 1986 beløb den samlede støtte og foranstaltningerne til gavn for den eksisterende produktion sig til ca. 50 milliarder ECU, og er på det sidste steget betydeligt som følge af sænkningen af verdensmarkedsprisen for stenkul og den faldende dollar. Medens gennemsnitsprisen for importeret kul i 1986 lå omkring \$ 50/ton (ca. 40 ECU), lå den gennemsnitlige produktionspris for stenkul fra Fællesskabet over \$ 100/ton (ca. 80 ECU).

I henhold til Kommissionens beslutning nr. 2064/86/EKSF om medlemslandenes støtte til stenkulsindustrien er Kommissionens tilladelse til dem betinget af, at de overholder følgende tre målsætninger:

- forbedring af kulindustriens konkurrenceevne, der skal sikre større forsyningssikkerhed,
- oprettelse af ny produktionskapacitet, for så vidt som den er økonomisk levedygtig,
- løsning af de sociale og regionale problemer i forbindelse med kulindustriens udvikling.

Selv om denne støtte og disse foranstaltninger er med til at dræne de allerede begrænsede offentlige midler og i visse tilfælde ikke er den optimale måde at udnytte ressourcerne på, strider de i dag ikke i sig selv mod stenkulsbranchens konkurrenceregler, fordi det i praksis kun er de lokale markeder, der forsynes fra de lokale virksomheder. Ved en vurdering af konkurrenceforvridningen, som sådanne foranstaltninger eventuelt vil kunne fremkalde inden for den europæiske energisektor, bør der tages hensyn til de fordele eller direkte eller indirekte interventioner, som visse andre brancher i energisektoren nyder godt af.

OLIE

Indhold

A. OLIE PÅ DET FÆLLES ENERGIMARKED

1. Oliens bidrag
2. En allerede stærkt konkurrenceorienteret sektor
3. Forbrugerpriser
4. Forskelsbehandling af olie

B. MULIGE HINDRINGER I OLIESEKTOREN

5. Efterforsknings- og produktionsmonopol
6. Procedure for tildeling af efterforskningstilladelser
7. Betingelser for udvikling af olieforekomsterne
8. Beskatning af olieproduktionen
9. Forpligtelse til at føre olie produceret på havet til en national havn
10. Importrestriktioner for råolie og/eller olieprodukter fra visse tredjelande
11. Forpligtelse til at tilbagetage den råolie, staten har købt
12. Forpligtelse til at anvende nationalt flag på skibe, der transporterer råolie og/eller olieprodukter
13. Forpligtelse til at bruge nationale transportfirmaer til indenlandsk transport af olieprodukter
14. Eneret til raffinering
15. Eneret til at markedsføre de nationale raffinaderiers produktion på hjemmemarkedet
16. Kvantitative restriktioner af import af EØF olieprodukter
17. Tilladelser og erklæringer i forbindelse med import af EØF olieprodukter
18. Forbud mod, at forhandlere, der ikke er godkendt i bestemmelseslandet, udfører leverancer over landegrænser
19. Forskelle mellem de tekniske regler og normer, der anvendes på olieprodukter
20. Forskelle i bestemmelserne om obligatoriske lagre
21. Prissystemer
22. Forskelle mellem de indirekte beskatningsordninger for olieprodukter: Afgifter og MOMS
23. Forekomsten af andre indirekte skatter (skattelignende, anti-cykliske osv.)

C. PRIORITEREDE OMRÅDER I OLIESEKTOREN

24. Harmonisering af skatterne
25. Øvrige højt prioriterede områder

OLIE

A. Olie på det fælles energimarked

1. Oliens bidrag

Oliens bidrag til energiforsyningen i Fællesskabet er i øjeblikket meget betydelig, og vil fortsat være det også efter år 2000. I 1986 dækkede olie ca. 46% af det primære energibehov i Fællesskabet, heraf 32% importeret olie. I løbet af 1986 steg det samlede forbrug af olie (inklusive de internationale lagre) i Fællesskabet til ca. 500 millioner tons. Ifølge de seneste skøn fra Kommissionens tjenestegrene vil det samlede energiforbrug stige, og oliens andel af det primære energiforbrug vil kun falde let og ligge mellem 42 og 45% i 1995.

Olieprodukternes andel af energiforbruget varierer alt efter sektor: fra 12% i elfremstillingen til 97% inden for transportsektoren. I modsætning til de øvrige sektorer, hvor der er alternative energiformer, som allerede benyttes i vid udstrækning, har der inden for forbruget af olieprodukter til transportformål været en stadig vækst siden 1973, og denne tendens vil fortsætte.

2. En allerede stærkt konkurrenceorienteret sektor

Oliesektoren kan betragtes som en sektor, der allerede er stærkt konkurrenceorienteret i Fællesskabets økonomi på energiområdet.

Der er flere faktorer, der har bidraget til skabelsen af det konkurrenceprægede miljø, for eksempel:

- den globale integration af markederne for råolie og olieprodukter,
- tilstedeværelsen af mange driftsherrer inden for Fællesskabets olieindustri, hvad enten det drejer sig om integrerede olieselskaber i international målestok, nationale selskaber eller uafhængige forhandlere,
- rigelige forsyninger af olieprodukter, både fra fællesskabsraffinaderier, hvis samlede kapacitet er stor nok til at dække efterspørgslen, og fra de raffinaderier, der ligger i tredjelande,
- talrige transportmuligheder for produkterne, med skib, ad floder, med jernbane, ad landevej eller i olieledninger,

- manglende forsyningsstruktur, hvor forbrugeren i modsætning til naturgas eller elektricitet har valget mellem flere konkurrerende leverandører,
- god prisgennemskuelighed, hvad enten det drejer sig om internationale priser (Rotterdam eller Genova) eller om den pris, der betales af den endelige forbruger (Kommissionens ugentlige oliebulletin). Der kan dog stilles det spørgsmål, om disse priser er repræsentative for det internationale marked, i hvert fald for nogle produkter, der kun indgår i få handeler, for eksempel nafta fra Rotterdam.

Alligevel findes der i oliesektoren visse hindringer for iværksættelsen af det indre marked, der skal være overvundet inden 1992.

3. Forbrugerpriser

I tabellen i bilag VI vises forskellene mellem de priser (eksklusive skatter), der betales af forbrugerne i de tolv medlemslande (pr. 14. september 1987).

Som det fremgår af tabellen i Bilag VI, er der betydelige forskelle, selv hvis der tages hensyn til forskellene i forbindelse med distributionsomkostningerne, der er medregnet i tabellens tal.

Hvis hindringerne blev fjernet, og der dermed kom større konkurrence på oliemarkederne, ville der ske en tilnærmelse af priserne (uden skatter), og også af priser med skatter indregnes, som følge af den foreslåede skatteharmonisering.

4. Oliens placering i energiregnskabet

Målsætningerne for Fællesskabets energipolitik, der anbefaler en begrænsning af forbruget af (importeret) olie, og erstatning med andre energiformer, betyder, at der er et vist element af forskelsbehandling af olie, der kan eksemplificeres på følgende måde:

- regelfastsat begrænsning af visse anvendelser (direktiv om anvendelsen af mineralolieprodukter i kraftværker),
- tildeling af subsidier til konkurrerende energiformer,
- højere beskatning i forhold til konkurrerende energiformer,
- begrænsning eller forbud mod at reklamere for visse olieprodukter.

De nye energipolitiske målsætninger for 1995, som blev vedtaget af Rådet i 1986, anbefaler især en begrænsning til ca. 40% for den andel, olie har i det primære energiforbrug, til 33% for importeret olie og til 15% for olie og gas, der anvendes til el-produktion.

Eftersom disse målsætninger sigter mod en større grad af differentiering og af forsyningssikkerhed for energiforbruget i Fællesskabet, bør de ikke drages i tvivl i forbindelse med tilvejebringelsen af det indre marked. Også efter 1992 skal olieprodukterne kunne pålægges højere skatter end de konkurrerende energiprodukter.

Men for at kunne nå frem til et indre marked skal det understreges, at foranstaltninger truffet af medlemslandene for at begrænse olieforbruget skal koordineres og harmoniseres, således at de ikke fører til uacceptable forstyrrelser på energimarkedet. De forslag, som Kommissionen allerede har fremsat vedrørende harmonisering af de indirekte skatter (se afsnit 22 heri), sigter i denne retning.

B. MULIGE HINDRINGER I OLIESEKTOREN

De mulige hindringer for tilvejebringelsen af det indre marked i olie-sektoren, som opregnes i det følgende, præsenteres i den rækkefølge, der følger af aktiviteterne i industrien, der arbejder i stadierne forud for produktets frembringelse, dvs. olieefterforskning og -produktion, til aktiviteterne efter, dvs. raffinering og markedsføring af olieprodukterne. En fjernelse af disse hindringer ville bidrage til, at der skete en tilnærmelse af konkurrencebetingelserne for selskaberne samt i øvrigt for disse og de uafhængige driftsherrer.

5. Efterforsknings- og produktionsmonopol

De berørte lande: Danmark, Grækenland, Irland, Italien og Nederlandene.

Disse lande forbeholder visse rettigheder til nationale selskaber, der arbejder på området efterforskning/produktion.

I Danmark, Grækenland, Irland og Nederlandene har det nationale selskab ret til at deltage i alle kommercielle oliefund.

I Italien er Po-dalen, samt en del af Adriaterhavet, forbeholdt det nationale selskab, som har efterforskningsmonopol på det italienske off-shore-område. Ved tildeling af efterforskningsområder har det desuden forkøbsret til al produktion af carbonhydrider i Italien.

6. Procedure for tildeling af efterforskningstilladelser

Berørte medlemslande er alle de, der har aktiviteter vedrørende olie-
efterforskning.

Lige betingelser for adgang til olieforekomsterne i Fællesskabet er et
vigtigt element i bevarelsen af den fri konkurrence mellem driftsherrerne
i oliesektoren.

Licenser til efterforskning og produktion (koncessioner) skal tildeles
efter gennemskuelige kriterier, som ikke forskelsbehandler virksomheder
i Fællesskabet.

Gensidighedsklausuler strider mod ovennævnte princip om gennemskuelighed
og ligebehandling.

7. Betingelser for udvikling for olieforekomsterne

Berørte medlemslande er alle de, der har aktiviteter vedrørende olieudvik-
ling og olieproduktion.

De betingelser, hvorunder virksomhederne får retten til udvikling og efter-
forskning af oliefelterne, indeholder ofte klausuler, der ikke findes skrift-
ligt, ifølge hvilke de forpligtes eller opfordres til at bestille arbejder
og købe udstyr hos de nationale driftsherrer.

Sådan intervention fra de offentlige myndigheder med henblik på at lede virk-
somheder, der har fået koncession, i en bestemt retning, bør fjernes. Det
skal undersøges, om reglerne om gennemskuelighed, der skal indføres for of-
fentlige kontrakter, også kan gælde for sådanne ordninger.

Inden for rammerne af denne undersøgelse, har Kommissionen fået oplysninger
om sådan praksis i den særlige sektor vedrørende udvikling af olie og gas
felterne.

8. Beskatning af olieproduktionen

De berørte medlemslande er alle de, der har en olieproduktion.

Når det drejer sig om beskatning af olieproduktionen, er det vanskeligt at
dokumentere virkningerne af de forskellige skattesystemer på olieefterforsk-
ningen og på konkurrencevilkårene. Hertil kræves en nærmere undersøgelse.

Man har dog været vidne til forskellige udviklinger efter det kraftige fald
i oliepriserne i 1986, hvor nogle lande sænkede beskatningen for at stimu-
lere efterforskningen og udviklingen, og andre bibeholdt den eksisterende
beskatning.

Det forekommer vanskeligt at gennemføre en harmonisering af de skatteordninger, der gælder for olieproduktionen, fordi der skal tages hensyn til omkostningerne i forbindelse med udvikling af de forskellige forekomster, alt efter beliggenhed og karakteristika. En harmonisering synes dog at kunne få gavnlige virkninger for konkurrencen og for produktionskapaciteten i Fællesskabet.

9. Forpligtelse til at føre olie produceret på havet til en national havn ("Landing Obligation").

De berørte medlemslande er Italien og Det Forenede Kongerige.

Disse lande kræver, at olie produceret i deres off-shore område, skal føres til en national havn, inden det kan videresendes til en anden destination. I Det Forenede Kongerige kan der ansøges om dispensation.

Selv om der hidtil er givet dispensationer, kan denne forpligtelse i visse tilfælde resultere i ekstra omkostninger.

10. Importrestriktioner for råolie og/eller olieprodukter fra visse tredjelande

De berørte medlemslande er Spanien, Grækenland, Frankrig og Portugal.

Spanien, Grækenland og Portugal forbeholder import af olieprodukter fra tredjelande til det selskab, der står for styring af monopolet, eller til enheder, der har fået bemyndigelse af monopolet. Driftsherrer, der arbejder uafhængigt af monopolet, kan ikke importere produkter fra tredjelande.

I Frankrig er import af råolie og produkter importeret fra visse tredjelande underlagt restriktioner.

Oprettelsen af et indre marked uden grænser gør det nødvendigt at fastlægge en fælles ordning og en fælles politik for handelen med olie og olieprodukter fra tredjelande.

Der skal også ske en harmonisering af reglerne om oprindelseslande i forbindelse med import af olieprodukter fra tredjelande. I øjeblikket gælder nationale ordninger, dvs.

- i Frankrig er olieprodukternes oprindelsesland det land, der har produceret den råolie, der er fremstillet af,
- i de øvrige medlemslande er olieprodukternes oprindelsesland det land, hvor den sidste væsentlige omdannelse af den anvendte råolie fandt sted.

11. Forpligtelse til at tilbagetage den råolie, staten har købt

Berørte medlemslande er Spanien og Frankrig.

Disse lande kan pålægge raffinaderierne at tilbagetage de oliemængder, der er indkøbt af staten.

Den fremgangsmåde, hvor der sker køb af olie fra stat til stat, er udviklet i årene, hvor der var oliekrise, med henblik på at sikre landets olieforsyning. I den aktuelle og nærmest fremtidige situation på oliemarkedet har den ingen berettigelse. Ordningen kan føre til ekstra udgifter for virksomhederne, idet købsprisen for olie i almindelighed er højere i kontrakter mellem stater, og således kan få indflydelse på den indbyrdes konkurrence.

12. Forpligtelse til at anvende nationalt flag på skibe, der transporterer råolie og/eller olieprodukter

De berørte medlemslande er Spanien, Frankrig og Portugal.

Kravet om at anvende skibe med nationalt flag gælder:

- i Spanien ved forsyning af råolie og olieprodukter,
- i Frankrig for de 2/3 af forsyningerne af råolie,
- i Portugal for forsyningerne af råolie og af visse olieprodukter.

I slutningen af 1986 vedtog Rådet en forordning (nr. 4055/86 offentliggjort i EFT den 31.12.1986) om anvendelsen af principperne om frihed til at levere tjenesteydelser i forbindelse med søtransport mellem medlemslande og tredjelande. Ifølge forordningen skal der ske en fjernelse af unilaterale nationale restriktioner for transport af visse varer, hvis forsendelse helt eller delvist er forbeholdt skibe, der fører nationalt flag, gældende før juli 1986, efter følgende tidstabel:

- før 31. december 1989, for transport mellem medlemslandene udført af skibe der fører et medlemslands flag,
- før 31. december 1991 for transport mellem medlemslandene og tredjelande udført af skibe, der fører et medlemslands flag,
- før 31. januar 1993 for transport mellem medlemslande og tredjelande udført af andre skibe.

De berørte medlemslande kan ikke indføre krav til nationalitet af skibe, der er strengere end dem, der var gældende før 1. juli 1986, og de skal fjerne de eksisterende krav efter den tidsplan, der er fastlagt i Rådets forordning.

Det skal bemærkes, at denne rådsforordning ikke alene omhandler olie-transport, men hele handelsflåden, og at den indeholder bestemmelser om fjernelse af restriktioner for transporten mellem medlemslandene, samt mellem et medlemsland og et tredjeland. Samtidigt gælder den for transport, der udføres af skibe, der ikke fører et medlemslands flag.

13. Forpligtelse til at bruge nationale transportfirmaer til indenlandsk transport af olieprodukter

Det berørte medlemsland er Forbundsrepublikken Tyskland.

I Forbundsrepublikken Tyskland er det ved lov bestemt, at der ved transport af olieprodukter skal anvendes nationale flodtransportfirmaer, jernbanetransportfirmaer og landevejstransportfirmaer.

Denne forpligtelse kommer ind under tjenesteydelsers frie bevægelighed på transportområdet, som er omhandlet i traktaten.

Den gælder dog ikke for importerede produkter, der er lastet i udlandet (for eksempel i Nederlandene), der vil kunne drage fordel af gunstigere vilkår (for eksempel på Rhinen, fordi der er større konkurrence på denne transportvej).

14. Eneret til raffinering

De berørte medlemslande er Spanien, Grækenland, Frankrig og Portugal.

Tilpasningen af oliemonopolerne har indtil nu drejet sig om de kommercielle aspekter, især liberalisering af samhandelen med raffinerede produkter mellem medlemslandene. Raffineringsmonopoler (dvs. produktionsmonopoler) - hvad enten det er forbeholdt et enkelt selskab (som i Portugal), eller det er givet til flere virksomheder (som i Grækenland, Frankrig og Spanien - er forblevet uden for de forskellige ordninger i overensstemmelse med artikel 37 i EØF-Traktaten.

15. Eneret til at markedsføre de nationale raffinaderiers produktion på hjemmemarkedet

Det berørte medlemsland er Spanien.

I Spanien har staten givet een virksomhed, Campsa, eneretten til at markedsføre de nationale raffinaderiers produktion for så vidt angår de vigtigste produkter til hjemmemarkedet.

Denne situation forhindrer alle andre forhandlere i at forsyne sig med produkter direkte hos et spansk raffinaderi i forbindelse med salg til hjemmemarkedet (af de vigtigste olieprodukter).

Denne eneret bør fjernes (se EØF-Traktatens artikel 37) inden udgangen af overgangsperioden den 31. december 1991.

16. Kvantitative restriktioner af import af olieprodukter EØF

De berørte lande er Spanien, Grækenland, Irland, Italien og Portugal.

- I Spanien er importen af olieprodukter fra EØF begrænset gennem kvoter, der er aftalt i Tiltrædelsestraktaten. Disse kvoter vokser årligt. Alle importrestriktioner bør være fjernet senest med udgangen af overgangsperioden, dvs. 31. december, 1991.

- I Grækenland er importen af olieprodukter begrænset gennem en forpligtelse til at købe hos statens raffinaderier. I første halvdel af 1988 dækkede denne købsordning 40% af de forbrugte mængder af olie. Kommissionen har åbnet en traktatkrænkelsesprocedure mod denne kvantitative importrestriktion.

Den græske regering har bestemt, at der skal ske en gradvis nedtrapning af den købsforpligtelse, der i øjeblikket gælder for forhandlere af olieprodukter i Grækenland.

- I Irland skal forhandlerne købe deres produkter hos landets eneste raffinaderi (35% af de mængder, der markedsføres). Domstolen mener, at importrestriktionerne under visse forudsætninger kan accepteres, idet formålet er at garantere forsyningssikkerheden. (Whitegate sagen)

- I Italien findes der ifølge oplysninger givet til Kommissionen lovgivning, hvorunder det er forbudt til raffinaderierne at levere halvfabrikata, der stammer fra andre medlemslande. For de færdige produkter er forbuddet totalt og dækker såvel produkter fra andre italienske raffinaderier som produkter fra andre medlemslande. Dette forhold undersøges for øjeblikket af Kommissionens tjenestegrene.

- I Portugal kan situationen sammenlignes med den, der hersker i Spanien, med den forskel, at overgangsperioden udløber den 31. december, 1992.

17. Tilladelser og erklæringer i forbindelse med import af EØF olieprodukter

De berørte medlemslande er Belgien, Spanien, Grækenland og Portugal.

I Belgien findes et system, hvorunder der automatisk gives importtilladelser til olieprodukter inden for rammerne af lovgivning om kontrol med skadelige produkter, der skal importeres. Kommissionen har indledt traktatkrænkelsesprocedure i forbindelse med denne ordning.

I Spanien og Portugal stilles der krav om importtilladelser inden for rammerne af importkvotaordningen, som skal gælde i overgangsperioden.

I Grækenland er importtilladelserne erstattet af erklæringer, som på forhånd gives af importørerne. Sådanne erklæringer, der muliggør statistisk kontrol med importen, bør så snart som muligt erstattes af passende anvendelse af ensartede tolldokumenter.

18. Forbud mod, at forhandlere, der ikke er godkendt i bestemmelseslandet, udfører leverancer over landegrænser

De berørte medlemslande er Spanien, Grækenland, Frankrig og Portugal.

I disse medlemslande er der i lovgivningen vedrørende olie en særlig bestemmelse for importører - forhandlere af olieprodukter i engrosledet. Kun de virksomheder, der er godkendt under denne bestemmelse, har ret til at markedsføre produkterne på nationalt område.

Således udelukkes grænseoverskridende leverancer udført af forhandlere, der er godkendt eller udøver deres virksomhed i et andet medlemsland, men som ikke er godkendt i bestemmelseslandet - hvilket i almindelighed er tilfældet.

19. Forskelle mellem de tekniske regler og normer, der anvendes på olieprodukter

De berørte medlemslande: alle.

I medføre af national lovgivning eller aftaler industrien imellem er der fastlagt forskellige specifikationer for olieprodukter.

Den fælles lovgivning harmoniserer kun ganske få områder (for eksempel blyindholdet i benzin), og tillader i visse tilfælde at der vælges mellem to værdier for en given egenskab (for eksempel for svovlindholdet i gasolier, hvor medlemslandene kan vælge mellem 0,3 og 0,2).

Disse forskelle mellem normerne fører til ekstra omkostninger til produktion, oplagring og transport af olieprodukter. De ekstra omkostninger bæres ofte af de selskaber, der forsyner flere nationale markeder fra eet eller ganske få raffinaderier.

Tilbage står imidlertid problemet med de grader, der er tilladt ifølge fællesskabskrav. Kan for eksempel gasolie indeholdende 0,3% svovl, og fremstillet i overensstemmelse med de krav (fælles eller nationale), der gælder i et medlemsland, nyde godt af den frie varebevægelighed og forbruges i et land, hvor det maksimale svovlindhold er sat lavere, for eksempel 0,2%?

Endelig kunne visse forskelle mellem specifikationer begrundet i klimatiske forhold måske opretholdes.

20. Forskelle i bestemmelserne om obligatoriske lagre

De berørte medlemslande: alle.

Ifølge den fælles lovgivning om sikkerhedslagre skal medlemslandene for de tre vigtigste kategorier af olieprodukter have lagre, der som minimum svarer til 90 dages forbrug, udregnet efter foregående års forbrug. Det er tilladt at medregne lagre af råolie, og der kan tillades lempelser af lagerforpligtelserne i de medlemslande, hvor det er berettiget på grund af den nationale produktion. Der kan indgås bilaterale aftaler mellem medlemslande om, at en del af et lands obligatoriske lager skal opbevares i et andet medlemsland.

Medlemslandene har overført denne forpligtelse til olieselskaberne (raffinaderier og/eller forhandlere) på forskellig måde. Generelt kan medlemslandene inddeles i to grupper:

- de der har oprettet et centralt lagerorgan, der styrer en del af den praktiske gennemførelse af forpligtelsen (D, NL, DK, F - fra 1.1.1988). I GR og P tilhører lagrene staten.
- de der har overladt ansvaret for, at forpligtelsen opfyldes, til selskaberne (B, F (indtil 31.12.1987), IT, IRL, ES, For. Kongerige).

Forskellene mellem de nationale lovgivninger og procedurer, der gælder for sikkerhedslagerets størrelse afspejler ofte, at de olieselskaber, der arbejder i et land, driver virksomhed under betingelser, der er forskellige fra betingelserne i et andet land, både fra et driftsmæssigt synspunkt og fra et økonomisk synspunkt.

Disse forskellige forhold bevirker, at omkostningerne er forskellige og bidrager til at skabe forskelle i priser (uden skatter) på de forskellige markeder.

Kommissionen har allerede over for medlemslandene gjort opmærksom på, at den foretrækker et system, hvor der er et centralt lagerstyringsorgan, både af hensyn til driften (i tilfælde af, at lagrene skal anvendes) og af hensyn til en tilnærmelse af de omkostninger, der er forbundet med lagerforpligtelsen.

Hvis alle medlemslande accepterede Kommissionens synspunkt, ville der ske en harmonisering af den måde det centrale lager finansieres på, samt af fordelingen af forpligtelsen mellem det centrale organ og olieselskaberne.

Endvidere skal der med henblik på at tilvejebringe det indre marked ske en fornyet undersøgelse af visse ordninger, der i øjeblikket accepteres:

- Er det acceptabelt, at visse lande (DK, P) fastlægger strengere lagerkrav? I øjeblikket er lagerkravet i Portugal på 120 dages forbrug.

- Er det stadig berettiget, at visse producentlande nyder gavn af, at lagerkravene er mindre - op til 15% - eller, omvendt, bør der ikke til samtlige medlemslande gives en gennemsnitlig reduktion udregnet på grundlag af den fælles olieproduktion?

I øjeblikket er lagerkravet i Det Forenede Kongerige på 76,5 dages forbrug. For de øvrige medlemslande, der producerer olie, er kravet mellem 76,5 og 90 dage.

- Er der stadig behov for bilaterale aftaler mellem medlemslande om, at et lands sikkerhedslager kan ligge i et andet medlemsland? Er det i det hele taget rimeligt, at visse medlemslande inden for rammerne af sådanne aftaler tillader virksomhederne i et andet medlemsland at have lager hos sig, men ikke tillader deres egne virksomheder at have lagre i det land, aftalen er indgået med (ensrettede aftaler)?

- Lagerforpligtelsen er udregnet på grundlag af de mængder, der afsættes på det nationale marked. Skal denne definition udvides, så den også dækker afsætning på hjemmemarkederne i de øvrige medlemslande, således som det er målsætningen ved fjernelsen af de indre grænser i 1992.

21. Prissystemer

De berørte medlemslande er Spanien og Grækenland.

I Spanien fastsættes salgsprisen på olieprodukter til forbrugerne af myndighederne i forhold til nationale kriterier. Der fastsættes en ensartet pris for hvert produkt. Kommissionen har indledt traktatkrænkelsesprocedure for dette forhold.

I Grækenland beregnes de højest tilladte salgspriser til forbrugerne på grundlag af en prisformel. Kommissionen har gjort indsigelser mod visse aspekter af denne prisordning, og har indledt en traktatkrænkelsesprocedure.

Blandt de øvrige medlemslande er der nogle, der anvender maksimalprissystemer (Belgien, Irland, Italien, Luxembourg og Portugal).

Det skal bemærkes, at et maksimalprissystem for salg til forbrugerne ikke behøver at stride mod de fælles regler, hvis driftsherrerne har en effektiv mulighed for at importere EØF-produkter, dvs. hvis maksimalprisen er tilstrækkelig høj til at sætte driftsherrerne i stand til at få dækning for omkostninger og andre importudgifter i deres salgspriser.

I de øvrige medlemslande er prisfastsættelsen fri (Forbundsrepublikken Tyskland, Danmark, Frankrig, Nederlandene og Det Forenede Kongerige).

22. Forskelle mellem de indirekte beskatningsordninger for olieprodukter: afgifter og moms.

I forbindelse med spørgsmålet om de indirekte skatter og med henblik på at tilvejebringe det indre marked har Kommissionen i august 1987 fremlagt en række meddelelser og forslag for Rådet:

KOM(87) 320 endelig udg./2: dokument om tilvejebringelsen af det indre marked - tilnærmelse af satser og harmonisering af indirekte skattestrukturer.

KOM(87) 323 endelig udg.: dokument om tilvejebringelsen af det indre marked - iværksættelse af udligningsordning for moms ved salg mellem medlemslande.

KOM(87) 324 endelig udg.: forslag til rådsdirektiv om harmonisering af momssatser og afgifter.

KOM(87) 327 endelig udg.: forslag til rådsdirektiv om tilnærmelse af afgifter på mineralolieprodukter.

Hvad angår olieprodukterne, kan Kommissionens forslag i korthed beskrives på følgende måde:

Harmonisering af afgifter

a) fra 31. december 1992 skal medlemslandene anvende fælles afgiftssatser beregnet efter følgende princip:

- for benzin og flydende petroleumsgas, med det aritmetiske gennemsnit af afgifter, der gælder for hvert produkt i medlemslandene,
- for gasolie til motorkøretøjer og til opvarmning og tung fuelolie, med det vægtede gennemsnit af afgifter, der anvendes for hvert produkt i medlemslandene.

Vejledende, dels på grundlag af de afgifter, der pr. 1. april 1987 var gældende i medlemslandene, dels på grundlag af forbrugsstrukturen i året 1985, således som den anvendes til beregning af gennemsnitstal i Kommissionens oliebulletin, kan de fælles afgiftssatser fastsættes som følger:

Blyholdig benzin og middelsvør olie pr. 1000 l anvendt som motorbrændstof	340 ECU
Blyfri benzin, pr. 1000 l	310 ECU
Flydende petroleumsgas (LPG) pr. 1000 l	85 ECU
Gasolie (diesel) pr. 1000 l	177 ECU
Gasolie til opvarmning og middelsvør olie pr. 1000 l anvendt som brændsel	50 ECU
Tung fuelolie pr. 1000 kg	17 ECU

Disse fællessatser kan ændres på grundlag af andre data og en ændret forbrugsstruktur.

- b) I mellemtiden skal medlemslandene afholde sig fra at indføre nye afgifter, og kan kun ændre de gældende afgifter, hvis der derved sker en tilnærmelse til de ovennævnte fælles afgiftssatser.

Tilnærmelse af moms

- a) Fra den 31. december 1992 skal medlemslandene anvende momssatser, der ligger inden for følgende rammer:

- den begrænsede sats: mellem 4 og 9%
- den normale sats: mellem 14 og 20%

Den begrænsede sats anvendes på energiprodukter til opvarmning og belysning.

- b) I mellemtiden kan medlemslandene frit vælge mellem at afpasse momssatserne på følgende måde:

- Harmonisering af antallet af satser

- . De medlemslande, der anvender tre satser eller mere, kan reducere antallet til to, dvs. en normal og en reduceret sats
- . De medlemslande, der kun anvender én sats, kan have antallet til to, dvs. til en normal og en reduceret sats.

- Harmonisering af satsernes størrelse

- Medlemslandene kan ændre størrelsen af de reducerede satser og af de normale satser, forudsat en sådan ændring fører til en tilnærmelse til eller fortsat overholdelse af de foreslåede grænser.
- Medlemslandene kan mindske eller fjerne de forhøjede satser.

23. Forekomsten af andre indirekte skatter (skattelignende, anticykliske osv.)

De berørte medlemslande er Spanien, Grækenland, Frankrig, Italien og Portugal.

Flere medlemslande har et anticyklisk skattesystem, hvormed salgspriserne til den endelige forbruger kan holdes konstante (fast pris i Spanien og maksimalpris i de øvrige berørte lande), samtidig med at priserne på produkterne ex raffinaderierne svinger.

Det drejer sig om:

- "monopolrente" i Spanien (månedlig justering)
- anvendelse af afgifter i Grækenland (kvartalsvis justering)
- særlig olieafgift i Portugal (månedlig justering)
- ændringer i beskatningen i Italien (ugentlig justering).

I Frankrig opkræves en skattelignende afgift til fordel for Institut française du Pétrole.

Andre indirekte skatter kan forekomme i visse lande.

Ifølge Kommissionens forslag fastsættes afgifterne til en fælles sats for alle, og det er ikke tilladt at have varierende satser i ét eller flere medlemslande.

Tilsvarende bør den anticykliske beskatning afskaffes, undtagen hvis den kan accepteres af samtlige medlemslande og anvendes samtidigt.

C. Prioriterede områder i oliesektoren

24. Harmonisering af skatterne

Harmonisering af skatterne (se afsnit 22 og 23 ovenfor) er en højt prioriteret målsætning for Kommissionen og Fællesskabet. Hvis den blev gennemført, ville der kunne fjernes et vigtigt element i prisforskellene (alle skatter medregnet) for olieprodukter på forbrugsmarkedene. Det skal bemærkes, at skatteopkrævningen udgør ca. 2/3 af den endelige pris på benzin

(fra 56% i Luxembourg til 79% i Italien) og ca. halvdelen for motorgasolie (fra 42% i Luxembourg til 62% i Irland).

Kommissionens forslag vedrørende harmonisering af skatterne skal drøftes i de forskellige instanser i Rådet. Forslaget har den fordel, at det afspejler en middelløsning, idet de valgte afgiftssatser og momssatser befinder sig i midten af de satser, der anvendes i medlemslandene. Selv om forslaget betyder, at skatteopkrævningen for De Tolv som helhed forbliver uændret, kan det betyde anseelige ændringer for visse medlemslande. Desuden kan virkningen af Kommissionens forslag på medlemslandenes skatteprovenuier ikke vurderes udelukkende på grundlag af olieprodukterne. Der skal også tages hensyn til de ændringer, som vil følge af harmoniseringen af alkohol og tobaksbeskatningen, samt til den almindelige tilnærmelse af momssatserne for alle varer og tjenesteydelser.

Endelig er det interessant at bemærke, at visse driftsherrer i energisektoren, nærmere betegnet oliesektoren, støtter en skattemæssig harmonisering, der hviler på kriterier om lighed i beskatning af energi til identiske formål. Mere konkret betyder et sådant princip om "skatteneutralitet for konkurrerende energikilder" følgende:

- i transportsektoren: ligelig (eller næsten ligelig) beskatning (afgifter + moms) for benzin, gasolie til landevejstransport og flydende petroleumsgas, der anvendes som motorbrændstof,
- i boligsektoren: afskaffelse af afgifter på olie til opvarmning og harmonisering af momssatserne for olie til opvarmning, flydende petroleumsgas anvendt som brændstof, naturgas og elektricitet,
- i industrisektoren og kraftværkssektoren: afskaffelse af afgifter på fuelolie og harmonisering af momssatserne for fuelolie, kul, naturgas og elektricitet (for de store forbrugere).

I visse medlemslande har man allerede påbegyndt arbejder hen mod en mere neutral beskatning af energikilderne. Problemet ved en sådan alternativ løsning er, at man går glip af et effektivt værktøj til at dæmpe visse anvendelser af olie, eller til at opmuntre til rationel anvendelse.

25. Øvrige højt prioriterede områder

Blandt de øvrige hindringer for indførelsen af det frie marked, der findes i oliesektoren, mener Kommissionen, at der først og fremmest skal arbejdes for at afskaffe:

- forskellene mellem de tekniske regler og normer, der anvendes på olieprodukter (se afsnit 19).

- hindringer som følge af oliemonopoler. I denne forbindelse vil Kommissionen fremlægge forslag om:

at indføre tilpasning af handelsmonopoler, navnlig i de nye medlemslande: importrestriktioner (afsnit 16), importtilladelser (afsnit 17) og prisordninger (afsnit 21), samt

på ny at vurdere visse monopolordninger, som i øjeblikket accepteres: eneret til raffinering (afsnit 14), eneret til markedsføring af produkter på hjemmemarkedet (afsnit 15), og forbud mod leverancer over landegrænser (afsnit 18).

- hindringerne for indenlandsk transport (afsnit 13) inden for rammerne af arbejdet med at liberalisere tjenesteydelserne.

* * *

NATURGAS

Indhold

A. NATURGAS PÅ DET FÆLLES ENERGIMARKED

- 1) Naturgassens bidrag til energiforsyningen
- 2) Situationen i naturgassektoren
 - produktion
 - transport og distribution
 - naturgassens indtrængen på energimarkedet
- 3) Markedsstrukturen for gas i EØF
- 4) Den fremtidige efterspørgsel

B. DE MULIGE HINDRINGER I NATURGASSEKTOREN

- 5) Omfang og grænser for integration i gassektoren
- 6) Europæisk købspris for gas
- 7) Fortsat integration af det europæiske gasdistributionsnet
- 8) Naturgasprisens gennemskuelighed
- 9) Harmonisering af skatter og afgifter
- 10) Teknisk standardisering
- 11) Liberalisering af offentlige kontrakter
- 12) Mulige hindringer for den fri bevægelighed for gas
 - på fællesskabsplan
 - på nationalt plan
- 13) Efterforskning og produktion
- 14) Transport
- 15) Oplagring
- 16) Distribution og markedsføring
- 17) Import og eksport

C. PRIORITEREDE OMRÅDER I NATURGASSEKTOREN

- 18) Priser og skatteforhold
- 19) Gasnet og gasledninger
- 20) Åbning af naturgasmarkederne: "Common Carrier"

NATURGAS

A. Naturgas på det fælles energimarked

1. Naturgassens bidrag til energiforsyningen

I Vesteuropa var gasindustrien indtil slutningen af 1950'erne i hovedsagen baseret på produktion af gas fremstillet først og fremmest af kul og dernæst af olieprodukter. Naturgasindustrien i Europa var til at begynde med placeret nær de nationale forekomster, der blev fundet i Italien (Po-sletten) og i Frankrig (Lacq). Naturgassen fik en veritabel fornyet opblomstring efter opdagelsen af de enorme forekomster ved Groningue i Nederlandene i 1959, og dernæst af de betydelige forekomster i Nordsøen. Gas fra Groningue fungerede som drivkraft for udviklingen af naturgasindustrien i Europa takket være eksporten især til Belgien, Frankrig, Forbundsrepublikken Tyskland, Italien og Luxembourg. Eksporten af nederlandsk gas i EF udgjorde i 1986 næsten 26% af den samlede gasimport i Fællesskabet. I øvrigt ligger Fællesskabets afhængighed af import fra tredjelande (USSR, Norge og Algeriet) i øjeblikket på 35% og vil nå 40% og måske mere omkring og efter årtusindeskiftet.

I løbet af 15 år (fra 1971 til 1986) er naturgassens andel af det primære energiforbrug i Fællesskabet fordoblet, fra 9 til 18%. Eftersom der er rigelige gasforekomster i Vesteuropa, navnlig i Norge, og også i Nederlandene og Det Forenede Kongerige og i andre tredjelande, der traditionelt forsyner Fællesskabet med gas (USSR, Algeriet), og eftersom der er store miljømæssige fordele forbundet med brugen af gas, er det rimeligt at forestille sig, at naturgassens bidrag til Fællesskabets primære energibalance forbliver anseelig i fremtiden.

2. Situationen i gassektoren

Produktion

I Fællesskabet varetages produktionen næsten udelukkende af private eller offentlige olieselskaber, af nationalt eller internationalt tilsnit.

Transport og distribution

Transport- og distributionsindustrien for naturgas i Europa er karakteriseret af monopoler eller monopollignende selskaber på nationalt eller regionalt plan. Først og fremmest af hovedsageligt økonomiske og tekniske årsager har gasselskaberne et transport- og distributionsmonopol, samt i visse tilfælde et importmonopol. De

har dog ikke et økonomisk monopol, eftersom de er udsat for konkurrence fra de øvrige energiformer på de endelige forbrugsmarkeder.

Når bortses fra Det Forenede Kongerige, og i stor udstrækning Frankrig, hvor en enkelt virksomhed både står for import, transport og salg til den endelige forbruger, både i industrien og i husholdningerne, har de øvrige lande i Fællesskabet en forsyningsstruktur, der kan opdeles i to niveauer:

- 1° Selskaber, der køber gassen fra producenterne i henhold til langtidskontrakter (20-25 år), og transporterer og videresælger den i store mængder til industrielle brugere, kraftværker og offentlige forsyningsselskaber. Disse selskaber kaldes transportselskaber. I alle landene, undtagen Forbundsrepublikken Tyskland, er der ét transportselskab pr. land, og de er alt efter omstændighederne offentlige, private eller blandede.
- 2° De offentlige forsyningsselskaber, der videresælger gassen til enkeltkunder, herunder små industrielle brugere, i relativt små mængder. Der er flere offentlige distributionsselskaber i hvert medlemsland (undtaget Det Forenede Kongerige, og i vid udstrækning Frankrig). De offentlige distributionsselskaber er oftest blandede selskaber eller offentlige selskaber, der opererer på regionalt eller lokalt plan.

Transport- og distributionsselskaber udøver deres virksomhed i henhold til enekoncessioner, som de har fået tildelt af de nationale, regionale eller lokale myndigheder.

Naturgassens indtrængen på energimarkedet

Der er meget stor forskel på den rolle, naturgassen spiller for den primære energibalance i Fællesskabets lande. Naturgassens betydning afhænger først og fremmest af størrelsen af de indenlandske gasforekomster og af det tidspunkt, gasindustrien blev opbygget på.

Der kan skelnes mellem lande, hvor gasmarkederne er forholdsvis gamle, såsom Frankrig, Italien, Forbundsrepublikken Tyskland, Det Forenede Kongerige og Belgien, og dem, der er kommet til for nylig, nemlig Danmark, Irland og Spanien. To lande, Grækenland og Portugal, har planer om i fremtiden at indføre naturgas i deres primære energibalance.

3. Markedsstrukturen for gas i EØF

Med hensyn til markedsstrukturen for gas i Fællesskabets lande hersker der meget forskellige forhold. Den relative betydning af de tre vigtigste sektorer af endeligt forbrug, bolig- og handelssektoren, industri-sektoren og kraftværkssektoren, er forskellig fra land til land i kraft af en række faktorer, så som forekomsten af nationale ressourcer, importmulighederne, konkurrenceforholdet mellem de forskellige energiformer, miljøbestemmelser, industristrukturen, befolkningstætheden i det pågældende område, landets geografi og regeringspolitikken.

4. Den fremtidige efterspørgsel

Det samlede naturgasforbrug i EF er steget til 199 Mtoe i 1987, dvs. 18% af det primære energiforbrug.

For udviklingen af den fremtidige efterspørgsel forventes en generel beskeden forbrugsstigning op til ca. 200 Mtoe og 210 Mtoe i år 2000. De nye markeder er under udvikling, for eksempel i Danmark, eller vil begynde udviklingen i den nærmeste fremtid, for eksempel i Grækenland og Portugal. I de øvrige lande, som Italien og Spanien, sker en ekspansion af gasmarkederne i sammenhæng med udviklingen af gasinfrastrukturen.

Der er en række faktorer, navnlig vedrørende miljøet og teknologi til udnyttelse af naturgas, som, hvis de manifesterer sig, kan resultere i det forbrug, der ligger over det, som forventes i dag.

Selv om der er grund til at være optimistisk med hensyn til fremtiden for naturgas i Fællesskabet, skal det dog erindres, at naturgassen står over for talrige udfordringer. Væksten kan hæmmes, hvis der sker en kraftig konkurrenceforøgelse fra de forskellige energiformer på de endelige forbrugsmarkeder, og hvis der sker en styrkelse af tendenser til at spare energien eller den økonomiske vækst bliver svagere, end det nu forventes.

B. DE MULIGE HINDRINGER I NATURGASSEKTOREN

5. Omfang og grænser for integration i gassektoren

Inden for naturgassektoren er udviklingen gunstig for tilvejebringelsen af et indre marked for naturgas:

Samarbejdet over landegrænser, som er ved at blive opbygget mellem gasselskaberne på Kontinentet, med henblik på med størst mulig sikkerhed at styre strømmen af gas, som undertiden indkøbes af en sammenslutning af selskaber. Transportselskaberne fører naturgassen til forbrugslandet via det internationale gasledningsnet, der ofte styres af fælles filialer af gasselskaber

fra forskellige lande (Bilag VI). Det meget store omfang af indbyrdes forbindelse mellem gasnettene i Europa afspejler, hvorledes der sker en voksende integration af gasøkonomien i Fællesskabets lande, med undtagelse af Det Forenede Kongerige, men også af Irland og Spanien, som ikke er forbundet med det europæiske net, samt med undtagelse af Grækenland og Portugal, som efter planerne i den nærmeste fremtid vil indføre naturgas i det primære energiforbrug.

En undersøgelse, gennemført efter anmodning fra Kommissionen af COMETEC-GAZ, den europæiske gasindustri's økonomiske forskningsudvalg, vedrørende det europæiske gasdistributionsnets bidrag til forsyningssikkerheden i EF, underbygger grundigt tilstedeværelsen af dette samarbejde mellem de europæiske gasselskaber.

Takket være dette samarbejde har det for eksempel været muligt at opbygge tilstrækkelige afsætningsmarkeder i Europa til, at der har været økonomisk grundlag for at udvikle de enorme felter ved Troll i Norge, og at lægge pres på købsprisen. Importen af gas fra Trollfeltet vil bidrage væsentligt til forsyningssikkerheden i EF på langt sigt (frem til år 2020, og derefter).

6. Europæisk købspris for gas

I en situation, der strukturelt er karakteriseret af et ringe antal både af importerende og leverende gasselskaber, og konjunkturmæssigt er karakteriseret af et skift på det europæiske gasmarked fra at være sælger til at blive køber, har det i den senere tid været muligt for importselskaberne at opnå tilsvarende betingelser, der afspejler de nye markedsforhold (voldsom nedgang i oliepriserne), hos den samme sælger. Denne proces vil føre til, at der opstår en "europæisk købspris for gas", som i et vist omfang afspejler udviklingen frem mod skabelsen af et indre marked for gas.

7. Fortsat integration af det europæiske gasdistributionsnet

Integrationen af det europæiske gasdistributionsnet foregår gradvist i kraft af udviklingen inden for samhandelen med naturgas. I øjeblikket udgør fællesskabsimporten fra tredjelande lidt over 1/3 af det samlede forbrug, og kan nå og måske overskride 40% ved år 2000. I forbindelse med at gasselskaberne indgår nye forsyningsaftaler, vil der ske en vækst i de gasmængder, der transporteres over landegrænser inden for Fællesskabet, og dermed en øget integration af gasnettet.

I sin sidste meddelelse til Rådet om naturgas (1), understreger Kommissionen det faktum, at "et fuldt integreret distributionsnet er en nødvendig forudsætning for udviklingen af et virkeligt fælles marked for naturgas" (afsnit 13 (ii)), og at "Fællesskabet bør tilskynde til og om muligt lette en yderligere integration" (afsnit 61). Dette spørgsmål er af interesse for de lande, der endnu ikke er tilsluttet det europæiske net, dvs. Det Forenede Kongerige, Irland, Spanien, Portugal og Grækenland.

På Rådsmødet for energiministrene, der blev afholdt den 2. juni 1987, blev det i konklusionerne understreget, at "Fællesskabet og medlemslandene bør støtte en større integration af gasnettet, under hensyntagen til den geografiske situation i visse medlemsstater". Det blev yderligere understreget, at "gasindustrien bør fortsætte integrationen af de europæiske gasdistributionsnet", og at "samarbejde mellem gasselskaberne i medlemslandene til være af særlig betydning".

8. Naturgasprisens gennemskuelighed

Tilstedeværelsen af monopoler eller monopollignende selskaber til gas-transport og -distribution er begrundet i tekniske og økonomiske forhold (ønsket om at undgå et virvar af ledninger i et område og de dermed forbundne større omkostninger for forbrugerne). Dog har det i en sådan situation vist sig nødvendigt at udøve kontrol med konkurrencereglernes overholdelse, således at der kan tilvejebringes et virkeligt fælles marked for naturgas. Kommissionen råder over flere værktøjer ved gennemførelsen af denne kontrol:

Prisgennemskuelighed, hvis principper er beskrevet i Henstilling fra Rådet af april 1983 om priser og tariffer for naturgas (2). En sådan gennemskuelighed er nødvendig, hvis der skal sikres gode konkurrencevilkår på gas-markedet.

Problemet vedrørende gennemskuelighed rejser sig først og fremmest i salgs-sektoren, hvor gas afsættes til industriforbrugere uden for de normale tariffer.

Her hersker der meget forskellige forhold i de forskellige medlemslande. Salg til industrien sker på grundlag af tariffer i Frankrig, Italien, Nederlandene og Belgien. Salget sker ifølge individuelle kontrakter i Det Forenede Kongerige og i Forbundsrepublikken Tyskland. Men selv i de lande, der har industritariffer, sker det i visse tilfælde, at der fastlægges særlige priser specielt for meget store forbrugere, eller for grupper af virksomheder i en bestemt sektor.

(1) KOM(86) 518 endelig udg. af 23. januar 1987.

(2) EFT nr. L 123 af 11. maj 1983.

Det ser ud til, at Kommissionens bestræbelser for at forbedre naturgasprisernes gennemskuelse ved salg uden for tarifordningen, navnlig i Forbundsrepublikken Tyskland og Det Forenede Kongerige, indtil nu ikke har været synderligt succesrige, først og fremmest på grund af indsigelser, der er gjort vedrørende fortrolighed for individuelle kontrakter.

Det skal her bemærkes, at Kommissionen ikke har til hensigt at offentliggøre individuelle priser. Faktisk er det nødvendigt at bevare en vis grad af kommerciel fortrolighed. Alligevel kan der opnås forbedringer, og der må gøres alle anstrengelser for at finde frem til en løsning på problemet.

Mangelen på prispennetransparens udgør nemlig en hindring for, at forbrugerne kan gøre brug af deres ret til at sikre sig, at konkurrenterne ikke har kunstigt skabt fordele i forbindelse med prisdannelsen.

På den anden side er det fra et fællesskabssynspunkt ikke acceptabelt, at et land eller en virksomhed kan udnytte gennemskuelsen i pris- og tarifsystemer i et andet medlemsland til at gøre indsigelse mod tariffmæssige beslutninger, der er truffet i dette andet medlemsland, selv om der ikke er prispennetransparens i det land, hvor klageren bor.

9. Harmonisering af skatter og afgifter

Skatte- og afgiftsforholdene omkring naturgas er meget forskellige fra land til land i EF. Situationen beskrives i bilag VI. Der må nødvendigvis ske en harmonisering på dette område efter de retningslinjer, der er givet i de seneste forslag fra Kommissionen om konvergens og tilnærmelse af MOMS-satser. Desuden medfører de særlige skatter, der findes i visse lande, for eksempel den skat, der i Frankrig opkræves hos store industrielle brugere (se bilaget), en forskelsbehandling mellem naturgasbrugerne i de forskellige medlemslande.

10. Teknisk standardisering

Der pågår i øjeblikket et betydningsfuldt samarbejde mellem Kommissionen og den europæiske gasindustri for at udarbejde et direktiv om gasapparater og om de dermed forbundne sikkerheds- og kontrolaspekter. Direktivet skal bygge på de nye retningslinjer for teknisk harmonisering og standarder, der er udtrykt i Rådets resolution af 7. maj 1985 (EFT nr. 136 af 4.6.1985).

I Belgien får ejeren af en ophørt minekoncession i særlige tilfælde forsterket ved tildeling af en tilladelse til at anvende minen som gasoplag. Forklaringen synes at være, at den tidligere mineejers fortsat er ansvarlig for minens vedligeholdelse, selv når tilladelsen til at oplagre gas i minen gives til en anden. Denne bestemmelse kan i teorien hindre tilvejebringelsen af et gasnet, hvor der er behov for oplagring.

16. Distribution og markedsføring

I EF skelnes der tydeligt mellem transport af naturgas og naturgasdistribution til den endelige forbruger. Distributionsselskaberne er ofte begrænset til at operere i et lokalt område og er lokalt ejet, normalt af den lokale myndighed. Også her drejer lovgivningen sig hovedsageligt om sikkerhed, adgangen til ejendomme, til at opgrave veje, forsyningsforpligtelser osv.

Geografisk begrænsede koncessioner til gasleverancer til den endelige forbruger gælder normalt for lange perioder, f.eks. 75 år i Spanien. Af interesse for denne undersøgelse er artikel 64 i den spanske lov om statskontrakter, der bestemmer, at de langvarige administrative koncessioner ikke må betragtes som monopoler. Den nøjagtige betydning af bestemmelsen er ikke helt klar.

National lovgivning om tariffer er normalt rettet mod distributionselskaber, eftersom lovgivningen sigter mod at beskytte de små forbrugere.

17. Import og eksport

I alle medlemslande findes der en eller anden form for effektiv kontrol med import og eksport af naturgas. Selv Luxembourg, som ikke eksporterer naturgas, har en effektiv kontrol med importen gennem den kontrollerende indflydelse i SOTEG, den eneste importvirksomhed. Kontrollen er enten lovfæstet i national lovgivning, eller er fastlagt som en betingelse i produktionstilladelser eller transportkoncessioner. I Det Forenede Kongerige hører eksportspørgsmål ind under udenrigsministeren.

Retsgrundlaget for statskontrollen af import og eksport er ikke altid lige klart. I Nederlandene har Gasunie for eksempel eneret til import og køb af gas og dermed eneret til eksport heraf.

C. PRIORITEREDE OMRÅDER I NATURGASSEKTOREN

De aktioner, der beskrives i det følgende, drejer sig i hovedsagen om aktioner, der kan gennemføres af de berørte industrivirksomheder selv, oftest inden for rammerne af fælles retningslinjer, der er fastlagt på fællesskabsplan. Dog kan der i et begrænset antal tilfælde vise sig behov for lovinitiativer fra Kommissionen for at nå frem til en større grad af integration af gasmarkederne.

18. Priser og skatteforhold

De største fremskridt kan nås på følgende områder:

- a) forbedring af prisgennemskueligheden for salg uden for tarifsystemet i de lande, hvor det er nødvendige (Det Forenede Kongerige, Forbundsrepublikken Tyskland),
- b) harmonisering af skattesystemet.

19. Gasnet

Fortsættelse af processen, der skal føre til indbyrdes forbindelse mellem de europæiske gasledninger, efterhånden som det indre marked udvikles (se ovenfor, konklusionerne for Rådsmødet for Energiministre den 2. juni, 1987).

20. Åbning af naturgasmarkederne: "Common Carrier"

- a) spørgsmålet om eneret til transport af gas skal undersøges for at se, hvorledes man, samtidig med at den store forsyningssikkerhed og de økonomiske transportvilkår sikres, kan fremme fri transit af naturgas over landegrænser. Derved vil et transportselskab eller et distributionsselskab få direkte adgang til naturgasressourcerne.
- b) muligheden for at give de store industrielle naturgasforbrugere direkte adgang til energiresourcen skal undersøges på grundlag af resultater af undersøgelsen nævnt i punkt a) ovenfor:

Disse to punkter indebærer muligheden for, at tredjemand mod betaling af en rimelig pris kan få adgang til det eksisterende transportnet ("common carrier"-systemet - fælles transport).

11. Liberalisering af offentlige kontrakter

I 1985 udgjorde gastransports- og distributionsselskabernes investeringer næsten fem milliarder ECU. Investeringerne går hovedsageligt til ledningsnet (højtryks- og lavtryksnet), oplagringsudstyr og gasterminaler. Noget af dette udstyr kommer fra højteknologiske sektorer, hvor der er en ringe grad af konkurrence. Desuden er der en række store transportselskaber, der har filialer, som er eksperter i forberedelse og udførelse af sådanne anlæg. Det gælder for eksempel i Frankrig, Italien, Forbundsrepublikken Tyskland, Det Forenede Kongerige). Spørgsmålet om, hvorvidt koncessionsordningerne gør det muligt for de offentlige myndigheder i visse tilfælde at påvirke gasselskabernes indkøbspolitik, bør undersøges, så der kan gennemføres en åbning af de offentlige markeder i gassektoren i overensstemmelse med de retningslinjer, der er fastlagt af Kommissionen.

12. Mulige hindringer for den frie bevægelighed for gas

- På fællesskabsniveau skal nævnes Rådets direktiv fra 1975 om anvendelse af naturgas i kraftværker (3). Kommissionen vil i 1988 på ny undersøge behovet for at omvurdere problemerne i forbindelse med anvendelse af naturgas i kraftværker.
- På nationalt plan er den lovgivningsmæssige situation forskellig fra medlemsland til medlemsland, som det fremgår nedenfor. De vigtigste barrierer for den frie bevægelighed for gas i Europa er a) regeringskontrol med import og eksport af naturgas, og b) forekomsten af virksomheder, der har monopol eller dominerende stilling, og kan modsætte sig transport af naturgas.

13. Efterforskning og produktion

Muligheden for efterforskning og udvinding af naturgas hviler på tilladelser, koncessioner eller autorisationer fra staten. Typisk sker det i en todelt procedure, med en tilladelse til at efterforske olie og gas, og dernæst koncession til at udvinde gasfundet. Efterforskningstilladelserne er meget forskellige fra land til land. Deres løbetid er yderst forskellig. I Italien har det nationale selskab fået eneretten til at efterforske gas på den italienske kontinentalsokkel, og er enekoncessionær i Po-dalen. Den gas, der produceres ud for den italienske kyst, skal først og fremmest tilbydes en filial af det nationale selskab. Ifølge nogle driftsherrers mening fører dette selskab diskriminerende prispolitik over for de forskellige producenter.

(3) EFT nr. L 178 af 9. juli 1975.

Der gælder en række forskellige betingelser for tilladelser til gas-efterforskning og -udvinding. Nogle medlemslande synes at kræve, at indehaveren af tilladelsen skal være en juridisk person, der er registreret i medlemslandet (Frankrig og Spanien), og andre (Italien) forbyder enhver ændring i licenshaverens deltagelse uden forudgående accept fra staten. Ved en kombination af disse faktorer kan der komme en situation, hvor der altid skal være lokal deltagelse i selskabsopbygningen i licensholderens virksomhed.

14. Transport

Gastransporten i medlemslandene er karakteriseret af tilstedeværelsen af retslige og de facto monopoler på markederne. Kun i Forbundsrepublikken Tyskland er der en række virksomheder, men også her er der virksomhed, som er dominerende. I Det Forenede Kongerige er oprettet én et nyt retsligt instrument i form af Common Carrier-bestemmelserne i Gas Act fra 1986. Ifølge disse bestemmelser skal ejerne af gasnettet transportere for tredjemand på visse vilkår, men indtil nu har der ikke været gjort brug af bestemmelserne. I Forbundsrepublikken Tyskland er der ud over konkurrencereglerne ingen lovfæstede bestemmelser om, at den dominerende transportvirksomhed skal transportere gas for tredjemand. I Italien findes imidlertid bestemmelser, der ligger tæt op ad de engelske. I Trentino-Alto Adige og på Sicilien bestemmer loven, at hvis indehaveren af transportkoncessionen ikke er forpagter af selve gasfeltet, skal forpagteren af feltet have ret til at bruge rørledningen, hvis der er kapacitet til rådighed. Betingelserne for sådan transport skal fastlægges af "Assessore" for industri og handel.

Tilstedeværelsen af et transportmonopol eller monopollignende transportvirksomhed i hver af medlemslandene giver anledning til opsplitning af det fælles marked. Virksomhederne kan begrænse transporten gennem det pågældende land, og kan, hvis der ikke findes særlig lovgivning på området, bremse for gasimport og -eksport.

15. Oplagring

Lovgivningen i medlemslandene vedrørende oplagring af gas drejer sig hovedsageligt med spørgsmål i forbindelse med miljøbeskyttelse og sikkerhed. De forskellige love afspejler også de forskellige muligheder for underjordisk oplagring af gas i de forskellige medlemslande.

Lovene må anses for at virke hindrende for handel, hvis der er mulighed for at give eneret til udnyttelsen af undergrunden eller hvor, som i Italien, ansøgerne om en tilladelse til underjordisk gasoplagring skal bevise, at de er i stand til direkte eller gennem mellemand at gennemføre et program for gastransport og -distribution til det offentlige, hvorunder benyttes det planlagte gasoplag.

BILAG IV

ELEKTRICITET

Indhold

A. ELEKTRICITET PÅ DET FÆLLES ENERGIMARKED

- 1) Elektricitetens bidrag til energiforsyningen
- 2) Situationen i elektricitetssektoren
- 3) Omfang af og grænser for elnettens indbyrdes forbindelser
- 4) Den fremtidige efterspørgsel

B. DE MULIGE HINDRINGER I ELEKTRICITETSSEKTOREN

- 5) National lovgivning
- 6) De offentlige virksomheders elproduktion
- 7) Skattemæssige forhold og adgang til finansieringsmarkederne
- 8) Administrative ordninger vedrørende tilladelse til opførelse af nye kraftværker
- 9) El-producenternes adgang til primærenergi
- 10) Sikkerheds- og miljøbeskyttelseskrav
- 11) Indbyrdes forbundne elnet
- 12) Systemets lukkethed
- 13) "Common Carrier"
- 14) El-forsyning til de offentlige distributionsselskaber
- 15) El-forsyninger til storforbrugerne
- 16) El-forsyning til den endelige forbruger
- 17) Beskatning af elektriciteten
- 18) Forbedring af gennemskueligheden af priser og omkostninger:
 - a) el-priser
 - b) priser for el-overførsel
 - c) brændselspriser til el-produktion
 - d) produktionsomkostninger i individuelle kraftværker

C. PRIORITEREDE OMRÅDER I ELEKTRICITETSSEKTOREN

- 19) Skattemæssige forhold og adgangen til finansieringsmarkederne
- 20) Krav og administrative begrænsninger
- 21) Handelsmonopoler og enerettigheder
- 22) El-priser og -omkostninger
- 23) Infrastruktur

ELEKTRICITET

A. ELEKTRICITET PÅ DET FÆLLES ENERGIMARKED

1. Elektricitetens bidrag til energiforsyningen

Elektricitet udgør en vital og integreret del af energibalancen i Fællesskabet. Elektricitet ikke alene bidrager væsentligt til produktiviteten i industrien og til livskvaliteten, man er også hovedkraften for energianvendelse på grundlag af primærenergiressourcer så som kernekraft, fast brændstof, vandkraft og andre vedvarende energikilder, og muliggør dermed en begrænsning af vor afhængighed af olie. Over 33% af det samlede primære energiforbrug i Fællesskabet gik til fremstilling af elektricitet i 1986, som det fremgår af tabel 5 (bilag VI), idet andelen er forskellige i de forskellige medlemslande med Frankrig i spidsen med 47%. Af tabellen fremgår endvidere, at elektricitetens andel af det endelige energiforbrug i Fællesskabet var 16,4%, og at det årlige elektricitetsforbrug per indbygger i Fællesskabet var ca. 4287 KWh, med store forskelle mellem medlemslandene (36% over gennemsnittet i Forbundsrepublikken Tyskland, og 61% under gennemsnittet i Portugal).

2. Situationen i elektricitetssektoren

Når man skal undersøge det indre marked for elektrisk energi, og hvorledes det kan styres, så økonomi og forsyningssikkerhed er acceptabel, og så der ikke er uacceptable konkurrencebegrænsninger, skal der tages hensyn til de særlige forhold i sektoren. Ikke mindst vigtige i denne forbindelse er de tekniske krav, som af økonomiske og lovmæssige årsager fastlægges for at sikre passende sikkerhed og pålidelighed i forsyningerne. Desuden kan elektricitet i modsætning til andre energiformer ikke oplagres, og der er derfor behov for at afbalancere udbud og efterspørgsel hele tiden. Ejerskabsforhold, driftsstrukturer inden for distribution, produktion og transmission i elektricitetssektoren er forskellige fra land til land, med forskellige grader af horisontal og vertikal integration som et resultat af den historiske udvikling i sektoren.

3. Omfang af og grænser for el-nettenes indbyrdes forbindelser

Arten af el-produktionen, i passende og adskilte lokaliteter, gør, at elektricitet må transmitteres til det sted, det skal bruges, inden for områder, regioner og medlemslande, og over landegrænser. Af hensyn til økonomi og effektivitet må der fastlægges tekniske krav til driften af sådan transmission for at begrænse det uundgåelige effekttab mest muligt. Forbindelse mellem el-net over landegrænser har udviklet sig over mange år som en logisk fortsættelse af lokale, regionale og internationale forbindelser for at få del i de økonomiske og tekniske fordele forbundet med en mere økonomisk anvendelse af produktionsanlæg og øget forsyningssikkerhed.

I EØF har dette ført til skabelsen af et af de mest integrerede højspændingsnet i verden, selv om Irland og Grækenland stadig ikke er direkte tilsluttet de andre medlemslande. Tabel 6 (bilag VI) viser for 1986 dels den symmetriske udveksling med andre lande (herunder ikke-medlemslande), dels nettoimport eller -eksport af el-energi for hvert af medlemslandene, sammen med forholdene i rækkefølge efter størrelse, mellem nettoeksport og -import og det samlede el-forbrug i hvert land. International udveksling styres (uden lederbeføjelse) af samarbejdsorganisationer af elværker, som UCPTTE (1), UFPTES (2), SUDEL (3) og NORDEL (4). De offentlige el-værker indgår handler på kommerciel basis vedrørende udveksling og nettooverførsel af el-energi. Kommercielt kan overførselsaktionerne inddeles i tre typer:

- time til time udveksling, på basis af omkostninger
- kontrakter (normalt med kort løbetid) om nettooverførsel
- faste aftaler om energioverførsel fra fællesjede produktionsanlæg i nabolandet.

Det skal endvidere bemærkes, at alle dele af det internationale forbindelsessystem ejes af monopoler, og overførselsaftalerne fungerer på aftalebasis, og er ikke obligatoriske. Forbindelserne repræsenterer ikke på nogen måde et fælles transportsystem.

4. Den fremtidige efterspørgsel

De aktuelle udsigter for fremtiden viser en fortsat og vedvarende stigning i den samlede efterspørgsel efter elkraft, ca. 2% om året frem til år 2000, samt en øget andel af elektricitet i det endelige energiforbrug. Der hersker dog nogen usikkerhed med hensyn til den fremtidige prisudvikling for primær-energi til el-fremstilling, som ikke alene vil påvirke de relative produktions-

-
- (1) UCPTTE - Østrig, Belgien, Frankrig, Tyskland, Italien, Luxembourg, Nederlandene, Schweiz, Grækenland, Portugal, Spanien, Jugoslavien.
 - (2) UFPTES - Frankrig, Iberiske Union.
 - (3) SUDEL - Østrig, Italien, Jugoslavien.
 - (4) NORDEL - Danmark, Norge (+ Finland og Irland).

omkostninger til el i medlemslandene, men også økonomien og dynamikken i udvekslingen af elkraft mellem regioner og mellem medlemslande med forskellige el-produktionsomkostninger.

B. DE MULIGE HINDRINGER I ELEKTRICITETSSEKTOREN

5. National lovgivning

Kommissionen er i øjeblikket i gang med en undersøgelse af den lovfæstede og administrative ramme for driften af el-værker i Fællesskabet. Resultaterne af undersøgelsen foreligger endnu ikke, og der henvises derfor kun i begrænset omfang dertil i denne rapport.

Endvidere er det undersøgelsens hovedformål at kaste lys over de vigtigste spørgsmål, at bidrage til debatten om problemerne, og at give forslag til højt prioriterede områder. Kommentarerne, som de interesserede parter har fremsat efter opfordring fra Kommissionen vedrørende udviklingen på det indre energimarked, er taget med i overvejelserne. Dette afsnit behandler klart afgrænsede aspekter af elektricitetssektoren.

6. De offentlige virksomheders el-produktion

Hvis der skal gennemføres et indre marked for energi, skal el-produktionen ske på økonomisk konkurrencedygtig basis, kun begrænset af miljøbeskyttelseskrav og af krav fastlagt i forbindelse med Fællesskabets energipolitik. De offentlige el-producenter har anført, at der er ulighed i behandlingen af el-producenter i Fællesskabet, bl.a.:

7. Skattemæssige forhold og adgang til finansieringsmarkederne

Der er forskelle mellem den skattemæssige og finansielle situation for el-værkerne. Når bortses fra forskelle i ejerskabsforhold, som ikke er relevante i denne forbindelse, vil forskelle i de skattemæssige forhold for el-selskaberne (hvad enten de er i offentlig eller privat eje) og forskellige kriterier for adgang til kapitalmarkederne føre til forvridning af de overordnede produktionsomkostninger. (Dette aspekt gælder ligeledes for distributions- og transportselskaber). Endvidere påvirkes selskabernes finansielle situation af formuevurderingen, af afskrivningspolitik samt af vilkårene for adgang til

kapitalmarkederne, hvor der er forskellige regler i medlemslandene. Alle disse faktorer er afgørende for de indtægter, selskaberne har behov for, og påvirker således el-priserne og dermed konkurrenceevnen. Omfanget, hvori en harmonisering af disse faktorer vil bidrage til tilvejebringelse af et mere åbent marked, er et spørgsmål der skal drøftes yderligere.

8. Administrative ordninger vedrørende tilladelser til opførelse af nye kraftværker

Forskelle i procedurer for byggetilladelser, navnlig godkendelse af lokalisering af el-værker, som fører til forskelle mellem elværkernes evne til at styre deres investeringsprogrammer ordentligt, med mulige overskud eller underskud af produktionsfaciliteter og følgevirkninger for produktionsomkostningerne. Sådanne tilladelsesordninger, der er forskellige i EF-landene, er afgjort ikke de mest velegnede i forbindelse med bygning af kraftværker. Det kan også fremføres, at bortset fra hensyn til arealanvendelse, energipolitik og miljøspørgsmål burde tilladelsen altid gives, hvis der kan påvises et reelt marked for el-produktionen. Dette forhold burde også drøftes nøjere.

9. El-producenternes adgang til primærenergi

Omkostningerne ved el-produktionen afhænger af brændselsomkostningerne, navnlig i konventionelle elværker. Hvis der blev skabt et indre marked for andre energiformer, vil det føre til lige vilkår for adgang til brændsel til elværkernes fremstilling af elektricitet i alle medlemslande. Ud over hensynet til den fælles politik er der lovfæstede eller de facto restriktioner for brændsel (importeret kul, naturgas), som elproducenterne har adgang til, samt visse krav om anvendelse af bestemte mængder dyrt kul produceret i Fællesskabet (f.eks. Forbundsrepublikken Tyskland og Det Forenede Kongerige).

Sådanne restriktioner ligger til grund for mange af de forskelle i priser (ekskl. skatter), som findes i Fællesskabet, og er i almindelighed et resultat mere af national end af fællesskabslovgivning på energiområdet. Hvis der skal tilvejebringes et indre energimarked, må der findes acceptable løsninger på dette spørgsmål inden for rammerne af Fællesskabets energipolitik.

10. Sikkerheds- og miljøbeskyttelseskrav

Forskelle mellem medlemslandenes krav til miljøbeskyttelse og andre sikkerhedsforhold påvirker omkostningerne ved el-produktionen. Kravene påvirker kapital-, drifts- og vedligeholdelsesomkostninger, kan påvirke produktionen og er

i almindelighed et resultat af forskellige nationale politikker. Et åbent marked kræver, at der sker en vis harmonisering af sådanne krav.

11. Indbyrdes forbundne el-net

De indenlandske højspændingsnetværk er stærk udviklet i de fleste medlemslande. Ejerforholdene varierer, med kun een ejer af hele højspændingsnettet i Frankrig, Italien, Irland, Portugal og Grækenland, og flere ejere i regionale afdelinger af nettet i de øvrige medlemslande. Uanset ejerforhold styres driften af nettene normalt nationalt, med undtagelse af Forbundsrepublikken Tyskland, hvor strukturen er mere decentral. I nogle systemer (Italien, forbundsrepublikken Tyskland, For. Kongerige) er der en vis grad af "common-carrier" forpligtelser, men alle er faktisk koncessionerede monopoler.

12. Systemets Lukkethed

De nationale og internationale forbindelsessystemer fungerer i øjeblikket hovedsageligt som forbindelsesled mellem producent/distributionssystemer (mest inden for nationale grænser), snarere end som et system, hvormed alle distributionsselskaber står i forbindelse med de værker, der producerer til laveste omkostninger på international basis. Der er ingen forpligtelse til at anvende de internationale netværk, selv om nogle net faktisk bruges til at opnå bedre økonomi og sikkerhed for de nationale systemer, og indvirker i betydelig grad på kravene til imødegåelse af spidsbelastninger og til reservekapacitet. Det skal derfor overvejes, om en ændring i driftsforholdene (ikke i ejerskabsforholdene) vil bidrage til at skabe det indre marked. Det vil betyde adskillelse af driftsmæssige aspekter af produktion og forbindelsesnetværk, således at netværkssystemet uanset medlemsland skal bidrage til at give den mest økonomiske og sikreste forsyning til distributionsselskaber på mere fællesskabsorienteret grundlag.

13. "Common Carrier"

Argumenter for at anvende alle elnetforbindelser på "common carrier"-basis (skønt det ikke er veldefineret) er fremført især af store elforbrugere og selvforsynende enheder. Fordelen skulle være, at forbrugerne (eller distributionsselskaberne) får mulighed for at få leverancer fra enhver passende produktionskilde med lave omkostninger.

Det skal bemærkes, at der fremføres vægtige argumenter af el-producenterne vedrørende de tekniske problemer ved styring og sikkerhed af forsyninger, som også støttes af erfaring i andre lande. Definitionen af en "common carrier"'s forpligtelser og anvendelsen af begrebet "common carrier" er ikke så enkel, men problemet skal overvejes nøjere.

14. Elforsyning til de offentlige distributionsselskaber

Under alle omstændigheder bør distributionsselskaber for at leve op til det åbne marked opkræve priser, som bl.a. giver et præcist billede af omkostningerne ved den mest økonomiske el-forsyning, de råder over. Forsyningerne kan komme fra højspændingstransmissionssystemer og fra produktionsanlæg, der leverer direkte til distributionsnettet (sidstnævnte omfatter private industrielle selvforsynende enheder og private producenter, der fremtiller el af vedvarende energikilder ((vindenergi, små vandkraftværker osv.)). Med hensyn til de industrielle selvforsynende anlæg og andre private producenter, der fremstiller el ud fra kilder, der energipolitisk er ønskelige (kraft/varmeværker, vedvarende energi og affald), bør el-leverancerne fra sådanne kilder til det offentlige elnet ikke hindres uberettiget. Med henblik herpå er Kommissionen i gang med at udarbejde et forslag til henstilling om samarbejde mellem offentlige og private producenter, som om kort tid vil blive forelagt for Rådet til godkendelse. Forsyningerne fra mange af disse producenter kommer direkte ind i distributions-selskabernes el-net, medens andre leverancer af denne type kommer direkte til højspændingssystemet. Dette aspekt drøftes nedenfor (se afsnit 12).

15. El-forsyninger til storforbrugere

De store el-forbrugere er særligt sårbare over for industriel konkurrence og virkningerne af forskelle i el-priser i Fællesskabet. Disse forbrugere har tilkendegivet, at de ville kunne få el-forsyninger fra en hvilken som helst kilde, ikke kun fra distributionsselskabet (med monopolstilling), hvis der kunne findes en mere økonomisk kilde. Det betyder, at sådanne forsyninger skulle transporteres via distributions- og transmissionsnet på grundlag af leverandør/forbrugerkontrakt. De offentlige el-værker er mod sådanne ordninger på grund af de tekniske problemer forbundet med at sikre fortsat sikkerhed og pålidelighed i distributions- og transmissionsnet. Det kan yderligere fremføres, at hvis forbrugere med den største købekraft "skummer fløden" og køber fra de mest økonomiske produktionskilder, ville der ske ulige behandling af de mindre købedygtige forbrugere (herunder husholdningerne), hvis elpriser så ville påvirkes mere af de mindre økonomiske produktionskilder.

De tekniske argumenter vedrørende pålidelighed i el-nettene er vægtige, og må undersøges nærmere. Det er dog et betydningsfuldt spørgsmål, der skal drøftes i lyset af distributionsselskabernes monopolstilling.

16. El-distribution til forbrugerne

I alle medlemslandene er distribution af el til forbrugerne (normalt ved lav eller middel spænding) enten et lovfæstet eller et de facto monopol (f.eks. gennem kontrakter med kommunale myndigheder i Tyskland), som indehaves af et distributionsselskab. Sådan har det været i mange år, og det har visse fordele. Det ville være meningsløst at foreslå, at en forbruger skulle være tilsluttet mange distributionsnet. Endvidere har distributører oftest en lovfæstet forpligtelse til at sikre en rimelig grad af forsyningssikkerhed og gode forsyningsforhold (spænding, frekvens osv.), selv om der er betydelige forskelle mellem sådanne forsyningsvilkår i Fællesskabet, og det øger igen behovet for teknisk og driftsmæssig kontrol af distributionssystemet. Der kan dog tales til fordel for harmonisering af distributionsselskabernes adfærd over for forbrugerne i forbindelse med tekniske leveringsbetingelser og pris- og tariffpraksis. Sidstnævnte forhold indgår allerede i en gældende rådshenstilling (81/924/EØF), men spørgsmålet om yderligere regulering bør overvejes (f.eks. ved at begrænse varigheden af eneretzkontrakter).

17. Beskatning af elektriciteten

Beskatning af forbrugerpriserne for el. El-priserne, forbrugerne skal betale, er meget forskellige fra medlemsland til medlemsland. Priser inden skat afhænger af en række faktorer, som er behandlet ovenfor (afsnit 6-11), men der er også store udsving i priser inkl. skat, der fremkommer som følge af forskelle mellem MOMS-satser og andre særskatter i de forskellige medlemslande. Disse forskelle anføres i Bilaget. I de tilfælde, hvor MOMS'en kan fratrækkes, er fradragssreglerne forskellige. Omfanget af disse variationer er tilstrækkeligt til at forvride konkurrencen, uden forbindelse med de økonomiske faktorer i el-produktion eller -transport. Kommissionen er blevet gjort opmærksom på disse forhold af medlemslandene, af el-producenterne og af forbrugerne. Det er et spørgsmål, der skal overvejes, selv om de ikke påvirker overførslen af elektricitet mellem medlemslandene.

18. Forbedring af gennemsommeligheden af priser og omkostninger

Der kan vanskeligt argumenteres for et indre el-marked ud fra ønsket om bedre konkurrence og økonomi, uden at der tages hensyn til betydningen af gennemsommelighed. Prisgennemsommelighed er et vigtigt spørgsmål, der omfatter følgende elementer:

- a) el-priser: med een undtagelse er el-priserne allerede meget gennemsommelige. Undtagelsen vedrører priserne, der gælder for visse storforbrugere, som af kommercielle årsager ikke ønsker prisgennemsommelighed. El-forbruget hos de store forbrugere kan dog udgøre en væsentlig andel af det samlede forbrug.
- b) priser for el-overførsel: priser for overførsel af el mellem systemerne (eller over landegrænser) er ikke gennemsommelige, og kan ikke sættes direkte i forhold til priserne, der opkræves af forbrugerne, der får el fra disse systemer. Man kan således ikke bedømme forholdet mellem disse priser og produktionsomkostningerne, ej heller overførselernes faktiske eller mulige indvirkning på forbrugerpriserne.
- c) brændselspriser til el-produktion: priserne, som forbrugerne betaler for brændsel, er ikke gennemsommelige, og hindrer dermed sammenligning af priser inden for Fællesskabet samt bedømmelse af årsagerne til forskelle.
- d) produktionsomkostninger: produktionsomkostningerne i forskellige produktionsenheder er ikke gennemsommelige, skønt det kunne synes at burde indgå i vurderingen af mulighederne for el-overførsel.

Spørgsmålet om pris- og omkostningsgennemsommelighed burde passende overvejes ud fra en overordnet energipolitik, i lyset af de mulige fordele for det indre energimarked.

C. PRIORITEREDE OMRÅDER I ELEKTRICITETSSEKTOREN

Af ovenstående fremgår tydeligt, at der i elektricitetssektoren er en række spørgsmål af interesse for et mere åbent indre marked for elektricitet. Mens der kan være behov for yderligere undersøgelser for at vurdere spørgsmålenes relative betydning, er der nedenfor givet en kort oversigt over de mulige problemområder af betydning for de økonomiske og konkurrencemæssige aspekter af elektricitetssektoren, som skal prioriteres højest.

19. Skattemæssige forhold og adgangen til finansieringsmarkederne

- . forskellig beskatning af el-priser, og forskellige beskatningsmåder,
- . forskellige finansielle ordninger for og behandling af el-værker.

20. Krav og administrative begrænsninger

- . manglende harmonisering af tekniske krav vedrørende elektricitetsforsyningen til forbrugerne,
- . forskellige miljøbeskyttelseskrav og sikkerhedskrav, der skal opfyldes af el-produktionsanlæg
- . forskellige krav vedrørende tilladelser til opførelse af kraftværker.

21. Handelsmonopoler og enerettigheder

- . monopol på el-distribution til forbrugerne,
- . eneret til anvendelse af distributions- og transmissionssystemer, navnlig for så vidt som det påvirker forbrugerens mulighed for at få el leveret fra andre kilder end det distributionsselskab, de er knyttet til,
- . eneret til anvendelse af højspændingsnet, navnlig såfremt de har indflydelse på el-distributørernes anvendelse af billigere produktionskilder og elforsyning på mere økonomiske betingelser
- . manglende adgang for el-producenterne til frit at indkøbe brændsel.

22. El-priser og -omkostninger

- . manglende harmonisering af strukturer for pris- og tarifiedannelsen,
- . manglende gennemsækelighed for el-priser, der betales af storforbrugerne, for el-produktionsomkostningerne, for priserne for el-overførsel mellem el-systemerne, og for priserne på brændsel til el-produktion,
- . generelle overvejelser om gennemsækelighedens betydning på et åbent indre marked.

23. Infrastruktur

- .. manglende forbindelse mellem højspændingsnettene i Irland og Grækenland og nettene i de øvrige medlemslande,
- .. eksisterende begrænsning af driftsmæssige aspekter i højspændingssystemerne (se også afsnit 17 ovenfor), for så vidt som de vedrører forhold i forbindelse med "common carrier"-begrebet og økonomien i el-forsyningen til forbrugerne,
- .. spørgsmål vedrørende de driftsmæssige aspekter af højspændingssystemet, der påvirker krav, producenterne skal overholde med hensyn til spidsbelastning og reservekapacitet.

BILAG V

KERNEENERGI

Indhold

A. KERNEENERGI PÅ DET FÆLLES ENERGIMARKED

- 1) Kerneenergiens bidrag til energiforsyningen
- 2) Udviklingen og sikkerhed
- 3) Konkurrenceevne og omkostninger

B. DE MULIGE HINDRINGER I KERNEENERGISEKTOREN

- 4) Den fælles juridiske ramme
- 5) Berigning og oparbejdning
- 6) Efterforskning og udvinding af uranmalm

C. PRIORITEREDE OMRÅDER I KERNEENERGISEKTOREN

- 7) Markedet for udstyr og komponenter

KERNEENERGI

A. KERNEENERGI PÅ DET FÆLLES ENERGIMARKED

1. De forskellige synspunkter i medlemsstaterne med hensyn til kernekraft har haft indflydelse på udviklingen af forskellige nationale bestemmelser på dette område, hvormed der er opstået visse hindringer for det indre marked.

I det følgende er der kun henvist til de tekniske hindringer for et indre marked på kerneenergiområdet.

2. Kerneenergiens bidrag til energiforsyningen

I 1987 udgjorde kerneenergien 14% af den samlede energiproduktion (2% i 1970) og 35% af el-produktionen. Situationen er dog meget forskellig i de forskellige medlemslande: i Frankrig og Belgien produceres næsten 70% af elektriciteten med kernekraft, medens man i Danmark, Grækenland, Irland, Luxembourg og Portugal ikke benytter denne energiform. De medlemsstater, der anvender (eller påtænker at anvende) denne energiform, gennemfører (eller har gennemført) store forsknings- og udviklingsprogrammer på dette område.

I 1995 vil ca. 40% af den elektricitet, der produceres i Fællesskabet, komme fra kernekraft.

3. Udvikling og sikkerhed

I Fællesskabets energipolitiske målsætninger for 1995 erkendes det, at kernekraften spiller en vigtig rolle i energiforsyningen i Fællesskabet, og det understreges, at det må garanteres, at alle aspekter i forbindelse med planlægning, opførelse og drift af kernekraftanlæg hviler på kravet om optimal sikkerhed.

4. Konkurrenceevne og omkostninger

Undersøgelserne af el-omkostningerne for produktionsanlæg, der skal sættes i gang i 1995, viser, at kerneenergien er mindre dyr end kul, og langt billigere end de andre fossile brændstoffer. Alt efter hvilket land der er tale om, vil el-produktionen ud fra kul således være fra 18 til 70% dyrere end el produceret ud fra kernekraft.

I højere grad end de andre energikilder kræver kerneenergien en række komplekse omdannelser af brændstoffet, som kun kan finde sted i kraftværker af meget høj teknisk kvalitet. Dette forhold afspejles i omkostningsstrukturen for elektricitet. Kun 10% af omkostningerne svarer

til udgifter til brændstof (uran), 18% til forskellige omdannelsesprocesser. Den største andel, 57%, udgøres dog af nedskrivninger af investeringsomkostningerne i kerkraftværkerne. Resten, dvs. 15%, er udgifter til driften.

B. DE MULIGE HINDRINGER I KERNEENERGISEKTOREN

5. Den fælles juridiske ramme

På det juridiske plan hviler begrebet indre marked for kerneenergi på bestemmelserne i kapitel VI i EURATOM-Traktaten. Heri beskrives princippet og metoderne til regelmæssig og ligelig forsyning til alle Fællesskabets brugere af malm og nukleare brændstoffer.

I 1984 definerede og offentliggjorde medlemslandene et fælles dokument (1), hvori de præciserede betingelserne for overførsel af nukleare materialer mellem medlemslandene, som skal overholdes med henblik på overholdelse af ikke-spredningspolitikken. Takket være denne erklæring kan nukleare materialer bevæge sig frit i Fællesskabet, forudsat det sker under overholdelse af alle sikkerhedsforanstaltninger, der ikke virker diskriminerende.

Denne erklæring, der er af stor betydning for opretholdelse af et fælles marked, er stadig ikke gjort til genstand for fællesskabsret.

På det praktiske plan kan man dog se en vis lukkethed og stramhed i samhandelen, men det sker i almindelighed ikke som følge af hindringer for det indre marked.

6. Berigning og oparbejdning

Navnlig i de sektorer, som er af størst betydning i brændstofkredsløbet, som berigning og oparbejdning, der kræver meget store investeringer, har producenterne forsøgt at indgå langtidskontrakter eller at opnå et økonomisk samarbejde med handelspartnere fra flere medlemslande. Resultatet er, at markedskræfterne er sat ud af spil, og at konkurrencen på kort sigt er begrænset, uden at der dog er fare for markedets funktion.

Markederne kan først udvikles på langt sigt, efter at de gældende kontrakter er udløbet, eller man er nået frem til nye projekter, der medfører nye former for industrielt samarbejde. Fællesskabet bør således arbejde for, at der tilvejebringes stordriftsbesparelser, og som førhen sørge for, at der ikke sker forskelsbehandling af virksomhederne i sektoren.

(1) Erklæring om politisk samarbejde af 20

7. Efterforskning og udvinding af uranmalm

Til gengæld er der i sektoren for efterforskning og udvinding af uran grund til at frygte, at der i visse lande forekommer hindringer for tilvejebringelsen af det indre marked. Af de i øjeblikket foreliggende oplysninger fremgår det, at der i visse lande findes restriktioner for udenlandske virksomheders deltagelse, eller udtrykkelige betingelser for virksomhedsledernes nationalitet. I andre lande kan det være særlige vilkår for meddelelse af tilladelser, der giver anledning til forskelsbehandling.

Kommissionen har igangsat en gennemgang af de oplysninger, den råder over, og en undersøgelse af lovgivning vedrørende drift af uranminer i medlemslandene vil være klar i slutningen af 1988. På grundlag af undersøgelsen skulle det være lettere at skelne mellem forskellige juridiske hindringer for en udvidelse af betingelserne for adgang til uranefterforskning og -udvinding.

C. PRIORITEREDE OMRÅDER I KERNEENERGISEKTOREN

8. Markedet for udstyr og komponenter

En af målsætningerne for det indre energimarked er at sænke omkostningerne samt styrke den økonomiske konkurrenceevne. For så vidt angår el produceret på grundlag af kernekraft, hvor omkostningerne hovedsageligt består af investeringsomkostninger i anlægget, har markedet for udstyr og elementer en ganske særlig betydning. Selv om spørgsmålet måske ligger på grænsen af emnet for denne meddelelse, er det for fundamentalt til, at det kan ledes ude af betragtning, og skal måske overvejes i anden forbindelse.

Det fremgår af en undersøgelse af den aktuelle situation i denne sektor, at de fleste af de nationale markeder oftest er ret lukkede. Det gælder for Frankrig, Forbundsrepublikken Tyskland, Italien og Det Forenede Kongerige. Men også på det belgiske og det spanske marked er der begrænsninger. Selv underentrepriser udgør inden for Fællesskabet en meget begrænset del (3-4%) og har det sidste årti været i tilbagegang. Som reaktion på indskrænkningerne på markederne for udstyr i Fællesskabet har de nationale industrier konsolideret deres selvforsyningsgrad.

Der er i øjeblikket en betydelig overkapacitet på produktionssiden, og det øger presset for at forenkle strukturerne og rationalisere tekniken i denne industrisektor, således som det fremgår af det vejledende program for kerneenergi udarbejdet i henhold til artikel 40 i EURATOM-Traktaten (dom. KOM(85) 401, punkt 76). Den elektromekaniske sværindustri er i en tilsvarende udvikling.

Et af de problemer, der skal løses for at tilnærme industriernes vilkår, er at sikre overensstemmelse mellem de forskellige ordninger for byggenormer.

Det er ét af de spørgsmål, der skal tages hensyn til ved iværksættelsen af visse punkter i det vejledende program for kerneenergi fra 1985, som Kommissionens tjenestegrene vil gennemføre i 1988 i forbindelse med opbyggelsen af det indre marked.

Et andet væsentligt aspekt er omfang og betydning af en udvidelse af direktiver om offentlig licitation i forbindelse med bygge- og forsyningsarbejder, til også at omfatte energisektoren. Kommissionen vil så snart som muligt fremlægge forslag herom.

BILAG VI

Indhold

1. Priser på olieprodukter til forbrug (uden skatter og afgifter) pr. 14. september, 1987.
2. Transitgasledninger i Vesteuropa.
3. Beskatning af naturgas.
4. Beskatning af elektricitet. (1986)
5. Elektricitet på det fælles energimarked.
6. Eloverførsel over landegrænser (herunder ikke-medlemslande) (1986).

1 - Priser på olieprodukter til forbrug
(uden skatter og afgifter i %
af EF-gennemsnittet)

Pr. 14. september 1987

Priser ekskl. skatter	Super- benzin	Normal- benzin	Motor- gasolie	Gasolie opvarm.	Fuel- olie
	1000 L	1000 L	1000 L	1000 L	Ton
EØF-gennemsnit (*) i ECU = 1000	187	164	188	156	107
(i %)					
Belgien	102 %	110 %	104 %	96 %	94 %
Danmark	115	132	114	115	108
Tyskland	92	90	94	93	92
Grækenland	87	89	69	83	87
Spanien	104	110	102	104	96
Frankrig	95	114	101	114	93
Irland	128	140	133	119	142
Italien	102	99	102	97	94
LUXEMBOURG	114	124	101	113	101
Nederlandene	106	-	98	100	104
PORTUGAL	109	113	97	-	133
Forenede Kong.	106	114	105	116	112

Kilde: Kommissionens oliebulletin nr. 403

(*) Gennemsnittet er et resultat af vægtning af de mængder,
der er forbrugt i hvert land i 1985.

2 - Transitgasledninger i Vesteuropa

1. Eksisterende gasledninger

Gassens oprindelsesland	Betegnelse for ledningsnettet	Transitland	EF-destinationsland
Nederlandene (gas fra Slochteren)	Distrigaz Nord-syd-akse (Poppel-Blairegnies)	Belgien	Belgien + Frankrig
Nederlandene	TENP	Tyskland Schweiz	Tyskland + Schweiz + Italien
Norge	Gasunie	Nederlandene	Nederlandene + Belgien
Norge	Gasunie + SOGEO (Belgien)	Nederlandene + Belgien	Nederlandene + Belgien + Frankrig
USSR	MEGAL	Tyskland	Tyskland + Frankrig
USSR	TAG	Tjekkoslaviet/ Østrig	Italien
USSR	WAG	Tjekkoslaviet/ Østrig	Tyskland + Frankrig
Gasledninger, der forvaltes af fælles sammenslutninger af gasselskaber			
	TENP	SNAM/Ruhrigas	
	TAG	SNAM/OMV (Østrig)	
	MEGAL	Ruhrigas/GDF/OMV	
	WAG	Ruhrigas/GDF/OMV	
	SEGEO	GDF/Distrigaz	

2. Projekterede gasledninger

Gassens oprindelsesland	Transitland	EF-destinationsland
Norge (Sleipner + Troll via Zeepipe)	Belgien	Belgien + Frankrig (+ evt. andre kunder, som f.eks. Spanien)

3 - Beskatning af naturgas

1. MOMS på gassalget (i % af prisen ekskl. MOMS)

1987

Forbundsrepublikken Tyskland	14
Frankrig	18,6
Italien (hjemmemarkedet)	9
Italien (ej hjemmemarkedet)	9 - 18 ¹
Nederlandene	20 - 6 ²
Belgien	17
Luxembourg	6
Det Forenede Kongerige	0
Irland	10
Danmark	22
Spanien	12
Porgual	8
Grækenland	?

MOMS kan fratrækkes af industrielle og kommercielle forbrugere, der er underlagt de generelle skatteordninger.

II. Særskatter

a) Frankrig

Den 1. januar, 1986, blev der indført en skat på forbrug af naturgas, der anvendes som brændstof, hvis leverancen til brugerne overstiger 5 millioner KWt. I 1988 er skatten på 0,56c/KWt.

b) Italien

Der findes en forbrugsskat (imposta consumo) på salg af naturgas til husholdningsbrug, på 30 lire/m³, dog ikke for husholdninger i Syditalien ("Cassa per il Mezzogiorno"). Skatten er indeholdt i MOMS-beskatningen.

-
- 1) Generelt anvendes 18%-satsen, undtagen for minedrift og fremstillingsvirksomhed (herunder trykkerier og forlagsvirksomhed), der skal betale den nedsatte sats på 9%.
 - 2) 6%-satsen gælder udelukkende for gassalg til gartnerisektoren.

c) Nederlandene

Der opkræves en miljøafgift, i øjeblikket på 0,05 ct/m³, der er indeholdt i MOMS-beskatningen. Skatten opkræves hos alle forbrugerne.

d) Spanien

Der findes en kommunal skat (Arbitrio) på 1,5% af prisen ekskl. skat, som er indeholdt i MOMS-beskatningen.

4 - Beskatning af elektricitet (1986)

1. MOMS

MOMS beregnes af og anvendes på prisen ekskl. MOMS men inkl. eventuelle særskatter, undtagen i Frankrig, hvor MOMS beregnes af prisen inkl. særskatter. Der gælder følgende MOMS-satser (pr. 1.1.1987):

Belgien 17%, Frankrig 18 %, Italien (husholdninger) 9%, Italien (ej husholdn.) 9-18%, Nederlandene 20%, Luxembourg 6%, Det Forenede Kongerige 0%, Irland 0%, Danmark 22%, Spanien 12%, Portugal 8%, Grækenland 18%, Forbundsrepublikken Tyskland 14%.

2. Særskatter

Forbundsrepublikken Tyskland - Der opkræves en udligningsskat (Ausgleichsabgabe) for at fremme anvendelsen af EF-kul i kraftværker (siden 1975). Skatteprocenten er forskellig i de forskellige dele af landet, landsgennemsnittet er 3,3%, og vil sandsynligvis stige.

Frankrig - Der opkræves kommunale og departementale skatter, som i alt er på 4 - 13,2%, afhængigt af område i landet.

Italien - Der opkræves en statsskat (imposta erariale), som ligger mellem 0,55 og 1,1 lire/KWt, afhængigt af landsdel, for husholdningsforbrug, og afhængigt af landsdel og forbrugsstørrelse, mellem 0,325 og 1,1 lire/KWt for forbrug til andet end husholdningsformål. Visse forbrugstyper er undtaget fra beskatningen. Herudover opkræves en kommunal skat for husholdningsforbrug (blokke på 75 KWt/måned på 13 lire/KWt, og kommunale og provinsskatter på forbrug til andet end husholdningsformål (1000 KWt/måned) på 5,5 lire/KWt.

Danmark - Der opkræves en statsskat, der kan fratrækkes på samme måde som MOMS, på 19 øre/KWt.

Grækenland - Der opkræves en stempelafgift hos husholdningerne på 1,2%.

Portugal - Der opkræves en tilsynsskat på 7,5 escudos/måned for forbrug i husholdningerne og 37,5 escudos/måned for industrielle forbrugere.

5 - Elektricitet på det fælles energimarked

1986

1) Medlemsland	D	F	IT	NL	B	L	UK	IRL	DK	EL	ES	P	EUR 12
2) El-efterspørgsel (Twt)	383,7	316,8	199,9	66,9	53,9	3,8	282,8	11,3	28,8	27,3	119,7	21,2	1516,3
3) %-andel af el i det endelige energiforbrug	16,8	18,5	16,2	8,9	14,3	11,1	16,3	13,6	16,6	18,2	20,5	21,9	16,4
4) Forbrug/indbygger (Kwt/år)	5851	5318	3194	4414	5162	102971	4240	2912	5254	2507	2790	1862	4287
5) % af den samlede primærenergi, der bruges til el-fremstilling	45,0	46,7	24,0	22,0	31,6	5,1	35,9	28,3	38,1	37,6	34,1	23,5	33,1

6 - Eloverførsel over landegrænser (herunder ikke-medlemslande) 1986

Symmetriske udvekslinger består af lige mængder der eksporteres og importeres på forskellige tidspunkter. Mængderne i een retning anføres i 2) nedenfor. Yderligere nettoimport- og -eksportmængder anføres i 3) nedenfor

1) Medlemsland	D	F	IT	NL	B	L	UK	IRL	DK	EL	ES	P	EUR 12
2) Symmetriske udvekslinger (Twt) 2)	14,5	7,6	1,8	0	5,3	0,4	-	-	0,7	0,3	2,9	1,0	61,6
3) Nettoimport (+) / Nettoeksport (-) (Twt)+4,6	-25,5	+22,1	+2,3	-0,2	+3,5	+4,2	-	-	+1,4	+1,2	+1,2	+1,9	+14,2
4) 3) som % af samlet elforbrug	1,1	7,6	10,3	3,3	0,3	78,0	1,4	-	4,5	4,0	0,9	8,6	0,8
1) Luxembourg indtager en særstilling, eftersom 63% af elforbruget ligger i industrisektoren, sammenlignet med 45% for EUR 12.													
2) Pwt = Kwt x 10 ⁹ .													

